

RADA NARODOWA

D W U T Y G O D N I K

Nr 10 (.48)

Warszawa, 15 maja 1949 roku

Rok IV

Zgon prof. Stanisława Grabskiego

W dniu 6 maja br. zmarł w Sulejówku koło Warszawy Stanisław Grabski. Postać Stanisława Grabskiego — działacza społecznego i profesora ekonomii — dobrze znana jest dwóm pokoleniom Polaków.

Urodzony w 1871 r. w Borowie, pow. łowickim, studiował na wydziale prawnym Uniwersytetu Warszawskiego.

W latach 1888 — 89 prof. Grabski rozwijał żywą działalność, pracując w kierownictwie tajnych kółek samokształceniowych w Warszawie oraz w Związku Socjalistów Polskich, wskutek czego w r. 1890 musiał opuścić kraj. Mając uniemożliwiony powrót do Królestwa, wydalony z Prus i Austrii — przez szereg lat przebywa na obczyźnie, nie zaniedbując pracy wśród młodzieży i robotników.

Już w 1890 r. redagował w Berlinie socjalistyczną „Gazetę Robotniczą“, a w 1891 r. był uczestnikiem Zjazdu Org. P. P. S.

Studia kontynuował dalej — na wydziale filozofii Uniwersytetu Berlińskiego i w Szkole Nauk Politycznych w Paryżu. W 1899 r. wydaje pracę doktorską pt. „Karol Marks — teoretyk socjalizmu“. Profesor Grabski jest autorem 17 prac z dziedziny ekonomicznej; napisał m. in. „Zarys rozwoju idei społeczno gospodarczych w Polsce“, w latach 1927 — 30 wydał „Ekonomię Społeczną“ (10 tomów). Praca o „Spółkach włościańskich“ i referat o parcelacji

opracowany dla Sejmu w 1905 — stanowi pierwsze w Polsce próby rozwiązania reformy rolnej. Stanisław Grabski w badaniach ekonomicznych podkreśla momenty społeczne, twierdząc, że badania socjologiczne i historyczne stanowią muszą konieczną podstawę ekonomii, a występując przeciw metodzie abstrakcyjnej oraz teoretycznej ekonomii zbudowanej na upraszczających założeniach i wyłączeniu motywu gospodarczego.

Podczas pierwszej wojny światowej był członkiem władz szeregu organizacji polskich w Rosji, a następnie w Paryżu. Z ramienia Zw. Lud. Narod. wybrany posłem do I i II Sejmu R. P. w latach 1923 — 1924 i 1925 — 1926 mianowany został Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Okres drugiej wojny światowej spędził prof. Grabski na emigracji. W r. 1945 po powrocie do kraju wszedł w skład Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

Ostatnio prof. Grabski zajmował katedrę historii ustrojów społecznych na Wydz. Prawa Uniwersytetu Warszawskiego.

Prof. Grabski był odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski; pogrzeb jego odbył się na koszt Państwa dnia 9 maja 1949 r.

Dnia 6 maja 1949 roku zmarł

STANISŁAW GRABSKI

długoletni działacz społeczny i autor szeregu prac naukowych, członek
b. PREZYDIUM KRAJOWEJ RADY NARODOWEJ, odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski

RADA PAŃSTWA

I. KLAJNERMAN

Organizacja i zadania kontroli państwowej

Instytucja kontroli państwowej powstała w Polsce po odzyskaniu niepodległości w wyniku pierwszej wojny światowej już w początkach 1919 roku. Konstytucja z dnia 17 marca 1921 roku ustaliła w art. 9 podstawowe zasady kontroli państwowej; rozwinieciem tych zasad była ustawa z dnia 3 czerwca 1921 roku o kontroli państwowej (poz. 314), która obowiązywała w całym okresie międzywojennym i regulowała funkcjonowanie oraz kompetencje Najwyższej Izby Kontroli, powołanej do wykonywania kontroli państwowej.

Kontrola państwowa w tej postaci i o tym zasięgu, jakie ustalają Konstytucja Marcowa i ustawa z dnia 3 czerwca 1921 roku, była w Polsce przedwojennej **jedyną** formą kontroli publicznej, a przy tym o ograniczonym zakresie działania. Zadaniem jej była kontrola aparatu administracji państwowej pod względem finansowym, rewizja dochodów i wydatków państwa oraz jego stanu majątkowego, badanie zamknięć rachunków państwowych i przedstawianie w wyniku tego badania Sejmowi wniosku w sprawie udzielenia lub odmówienia Rządowi absolutorium. Wprawdzie Rząd mógł poddać kontroli państwowej aparat administracji samorządu terytorialnego oraz instytucje, zakłady, fundacje, stowarzyszenia i spółki, działające przy udziale finansowym Skarbu Państwa, lub pod jego gwarancją, jednakże rozszerzenie zasięgu działalności kontroli państwowej zależało zawsze li-tylko od uznania Rządu, a nawet i wówczas nie sięgała ona poza ramy aparatu administracji publicznej i nieznacznego całkiem wycinka życia gospodarczego. Ponadto była to kontrola rachunkowa, a więc o charakterze formalnym.

Taki stan rzeczy odpowiadał ustrojowi kapitalistycznemu, w którym Państwo pozostawia gospodarkę narodową samej sobie i wolnej grze sił, w rezultacie więc nie mogło być mowy o poddaniu całokształtu życia gospodarczego jakiegokolwiek kontroli publicznej.

Charakteryzując ogólnie kontrolę państwową okresu międzywojennego, stwierdzić należy, że działała ona w wąskim zasięgu i prowadzona była pod kątem widzenia formalno-rachunkowym, nie zaś w płaszczyźnie szeroko rozumianego interesu publicznego.

Zmienione oblicze społeczne i polityczne odrodzonego Państwa Polskiego po wyzwoleniu spod okupacji hitlerowskiej, objęcie przez Państwo kierowniczej roli również w dziedzinie gospodarki narodowej w interesie świata pracy, stopniowe ale konsekwentne nadawanie tej gospodarce charakteru gospodarki planowej, przewidywane unarodowienie podstawowych gałęzi gospodarki narodowej — wpłynęło na zupełnie nowe kształtowanie się zadań, roli oraz organizacji instytucji kontroli państwowej. Wyrazem tendencji dostosowania tej instytucji do zadań i potrzeb państwa ludowego są już postanowienia art. 16 ustawy z dnia 11 września 1944 roku

o radach narodowych, które podają kontroli państwowej nie tylko aparat całej administracji publicznej (rządowej i samorządowej), lecz również działalność gospodarczą państwa i samorządu, przy czym kontrola ta prowadzona jest nie tylko pod względem finansowym, lecz wkracza również w sprawy natury organizacyjnej, administracyjnej i gospodarczej.

Kompetencje Najwyższej Izby Kontroli ustawa powierzyła — do czasu ponownego zorganizowania tego urzędu — Prezydium Krajowej Rady Narodowej, które je wykonywało przez specjalne w tym celu powołane Biuro Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

Należy zwrócić uwagę, że kontrola państwowa nie była już wówczas jedyną formą kontroli publicznej. Ustawa z dnia 11 września 1944 roku o radach narodowych porucza radom sprawowanie na obszarze ich właściwości terytorialnej kontroli społecznej nad działalnością aparatu administracji publicznej i gospodarki narodowej.

Funkcje obu rodzajów kontroli publicznej, państwowej i społecznej — z natury rzeczy wiążą się z sobą i wymagają współpracy, zwłaszcza fachowej pomocy ze strony organów kontroli państwowej w stosunku do powstających dopiero organów kontroli społecznej. Na właściwe ułożenie się tej współpracy wpłynęła pozytywnie okoliczność, że działalności organów obu rodzajów kontroli nadawało kierunek Prezydium Krajowej Rady Narodowej, które m. in. uchwałą z dnia 25 czerwca 1946 roku (zob. „Rada Narodowa“ Nr 26 z 1946 roku) uregulowało zakres i formy czynności kontroli rad narodowych.

Kompetencje Prezydium Krajowej Rady Narodowej w dziedzinie kontroli państwowej przeszły wraz z wejściem w życie Ustawy Konstytucyjnej z dnia 19 lutego 1947 roku na Radę Państwa, która wykonywała je nadal przez Biuro Kontroli aż do dnia 19 marca 1949 roku, t. j. do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 9 marca 1949 roku o kontroli państwowej (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 74), zapowiedzianej przez Ustawę Konstytucyjną z dnia 19 lutego 1947 roku. W tym okresie Rada Państwa przedstawiła przez Biuro Kontroli Sejmowi Ustawodawczemu pierwsze po wojnie zamknięcie rachunków państwowych za okres do dnia 31 marca 1945 roku wraz z wnioskiem o udzielenie Rządowi absolutorium, a ponadto wespół z Rządem podjęła uchwałę z dnia 26 kwietnia — 4 maja 1948 roku w sprawie organizacji i funkcjonowania kontroli wewnętrznej (resortowej) w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych oraz o jej współpracy z kontrolą państwową i społeczną (zob. „Rada Narodowa“ Nr 13 z 1948 roku oraz mój artykuł w „Radzie Narodowej“ Nr 17 z 1948 roku).

Osiągnięcia praktyki 4½ letniego okresu w dziedzinie kontroli publicznej w oparciu o postanowienia ustawy z dnia 11 września 1944 roku, oraz powoła-

nych wyżej uchwał Prezydium Krajowej Rady Narodowej i Rady Państwa, stworzyły właściwe podstawy dla powołania do życia instytucji kontroli państwowej odpowiadającej potrzebom państwa ludowego.

Na zdobytym doświadczeniu i założeniach ustrojowych Ustawy Konstytucyjnej z dnia 19 lutego 1947 roku opiera ustawa z dnia 9 marca 1949 roku organizację i zadania kontroli państwowej.

II

Kontrolę państwową wykonywa Najwyższa Izba Kontroli (NIK), złożona z departamentów i delegatur miejscowych. Organizacja NIK opiera się na zasadach niezależności od Rządu i podległości Radzie Państwa.

Powiązanie NIK z Radą Państwa wynika z założeń konstytucyjnych, które utrzymują nadal związek kontroli państwowej z Radą Państwa, co zapewnia jej niezależność od podlegającego kontroli aparatu administracji publicznej i gospodarki narodowej.

Rada Państwa czuwa nad prawidłowym wykonaniem zadań kontroli państwowej przez NIK.

Organami kontroli państwowej pierwszej instancji są:

prezes, wiceprezesi, dyrektorzy departamentów i szefowie delegatur miejscowych NIK.

Prezesa NIK wybiera i odwołuje Sejm. Prezes NIK jest z mocy prawa członkiem Rady Państwa. Stoi on na czele NIK, kieruje jej działalnością i odpowiada przed Sejmem za sprawowanie swego urzędu i podległy mu aparat, bierze osobiście lub przez swego przedstawiciela udział w obradach Sejmu i ma prawo zabierania głosu we wszystkich sprawach, związanych ze sprawozdaniem z działalności Rządu i zamknięciem rachunków państwowych; na żądanie Sejmu udziela wyjaśnień i informacji.

Z Prezesem NIK współdziałają w zarządzaniu NIK trzej wiceprezesi, mianowani na jego wniosek przez Radę Państwa; tworzą oni wraz z Prezesem NIK i pod jego przewodnictwem kolegium NIK, które powołane jest m. in. do: uchwalania sprawozdań NIK o zamknięciu rachunków państwowych z wnioskiem w przedmiocie absolutorium dla Rządu oraz sprawozdań z działalności NIK w ubiegłym roku budżetowym, uchwalania okresowych planów działalności NIK, ogólnych zasad kontroli państwowej, a także rozpatrywania odwołań od postanowień organów kontroli pierwszej instancji. Kolegium NIK decyduje ostatecznie w toku instancji, a jego postanowienia jak również postanowienia organów kontroli państwowej mogą być zmienione lub uchylone w drodze nadzoru przez Radę Państwa. Do Rady Państwa może także odwołać się Prezes NIK od uchwał Kolegium, zapadłych wbrew jego głosowi.

Rada Państwa rozpatruje wszelkie sprawozdania NIK, przy czym sprawozdanie o zamknięciu rachunków państwowych winno być przedstawione w ciągu 6 miesięcy od otrzymania zamknięć od Rządu, a sprawozdanie z czynności NIK za ubiegły rok budżetowy — w ciągu 6 miesięcy od końca roku budżetowego, dalej — zatwierdza plany działalności NIK i ogól-

ne zasady kontroli państwowej, wydaje na wniosek Prezesa NIK, uchwalony przez Kolegium NIK, statut organizacyjny NIK; Rada Państwa jest instancją dyscyplinarną dla wiceprezesów NIK.

NIK przedstawia Sejmowi i przesyła w odpisie Rządowi sprawozdanie o zamknięciu rachunków państwowych wraz z wnioskiem w przedmiocie udzielenia Rządowi absolutorium oraz z czynności NIK za ubiegły rok budżetowy po rozpatrzeniu i przyjęciu tych sprawozdań przez Radę Państwa, która może je zmienić lub poprawić według swego uznania.

Do Rady Państwa należy również ustalenie preliminarza budżetowego NIK w razie różnicy zdań między Prezesem NIK a Ministrem Skarbu; kontrola wykonania budżetu należy do Rady Państwa i Sejmu.

Dyrektorów departamentów NIK i szefów delegatur miejscowych mianuje na wniosek Prezesa, Prezydent Rzeczypospolitej, który może ich odwołać również na wniosek Prezesa NIK, ale za zgodą Rady Państwa. Wszystkich innych urzędników NIK mianuje Prezes NIK; podlegają oni w zasadzie przepisom ustawy o państwowej służbie cywilnej, mogą być pociągani do odpowiedzialności karnej z powodu swych czynności służbowych tylko za zgodą Prezesa NIK i obowiązani są do zachowania tajemnicy służbowej w odniesieniu od wszystkich wiadomości, które stały im się znane w związku z czynnościami służbowymi.

Obok przedstawionych wyżej zasad organizacji NIK umacniają niezależny charakter instytucji kontroli państwowej postanowienia ustawy, dotyczące funkcjonowania organów kontroli, które mają prawo wstępu do jednostek kontrolowanych i wglądu w ich majątek i akta, żądania wszelkich wyjaśnień oraz zywiania i przesłuchiwania świadków, biegłych i innych osób przy zastosowaniu przepisów o postępowaniu administracyjnym. Organy kontroli państwowej w razie ujawnienia wykroczeń służbowych lub przestępstwa kierują sprawę bądź na drogę postępowania dyscyplinarnego bądź przekazują ją organom powołanym do ścigania przestępstw, a w razie stwierdzenia nadużyć finansowych lub gospodarczych — wydają doraźne zarządzenia dla zabezpieczenia majątku i zapobieżenia dalszej szkodzie, mogą również zażądać natychmiastowego zawieszenia w czynnościach osoby winnej. O zarządzeniach wydanych w sprawach wyżej wymienionych organy kontroli zawiadamiają władze zwierzchnie lub nadzorcze jednostki kontrolowanej, a w przypadku stwierdzenia nadużyć finansowych lub gospodarczych — władzę zwierzchnią i nadzorczą bądź kierownika jednostki kontrolowanej oraz Prezesa NIK.

Wszelkie spostrzeżenia, uwagi i wnioski, organy kontroli przedstawiają władzom zwierzchnim i nadzorczym nad jednostką kontrolowaną, a w przypadkach niecierpiących zwłoki — jednostce kontrolowanej z równoczesnym przesłaniem ich odnośnej władzy zwierzchniej lub nadzorczej. O przyjęciu wniosków i ich wykonaniu albo o przyczynie niewykonania jednostki kontrolowanej lub ich władze zwierzchniej i nadzorczej zawiadamiają NIK w ciągu miesiąca. Postanowienie, jakie wydaje organ kontroli w razie stwierdzenia uchybienia, winno nie tylko określić

stwierdzone uchybienie ale wskazać również sposób jego usunięcia.

Odwolanie od postanowienia można wnieść do Kolegium NIK w ciągu 14 dni, co jednak nie wstrzymuje wykonania, chyba, że Prezes NIK zarządzi wstrzymanie wykonania.

III

Zadania kontroli państwowej ujęte zostały przez ustawę z dnia 9 marca 1949 roku bardzo szeroko i są odpowiednikiem roli państwa, opierającego się na systemie gospodarki planowej. Kontrola państwowa ma być końcowym ogniwem tego systemu t. zn. ma być kontrolą wykonania planu; jest ona w systemie gospodarki planowej tak samo niezbędnym ogniwem, jak dwa poprzedzające ją t. j. planowanie i wykonanie planu. Zadanie kontroli będzie więc polegało na badaniu, w jakim stosunku pozostaje wykonanie planu do zadań zaplanowanych, na stwierdzeniu uchybień w wykonaniu, ustaleniu ich przyczyn i wskazaniu sposobów ich usunięcia, na ewentualnym ustaleniu słabych stron w samym planie i wskazaniu środków dla jego ulepszenia, wreszcie na analizie materiałów, nagromadzonych w wyniku przeprowadzonych badań i opracowaniu wniosków w zakresie funkcjonowania aparatu administracji publicznej i gospodarki narodowej.

Ustawa z dnia 9 marca 1949 roku daje wyraz tym zadaniom kontroli państwowej, stanowiąc, że polegają one na badaniu z punktu widzenia zgodności z wytycznymi polityki państwowej i planami gospodarczymi, a także pod względem finansowym, gospodarczym oraz organizacyjno-administracyjnym działalności naczelných władz i instytucji w dziedzinie administracji publicznej i gospodarki narodowej. W razie potrzeby mogą organy kontroli państwowej przeprowadzać również kontrolę działalności organów podległych władzom naczelnym. Tak więc organy kontroli państwowej spełniają swe zadanie, kierując się najszerzej pojętym interesem dobra publicznego. To też ustawa nakazuje im, aby czuwały nad przestrzeganiem przez jednostki kontrolowane legalności, rzetelności, gospodarczości i celowości w ich działalności finansowej, gospodarczej i organizacyjno-administracyjnej. Wszystkie organy kontroli państwowej działają w ramach ogólnych planów kontroli, prowadzą one kontrolę systematyczną i dorywczą oraz przeprowadzają kontrolę działalności zarówno aparatu administracyjnego jak i procesu produkcji we wszystkich fazach, t. zn., że prowadzą kontrolę wstępną (czynności zamierzonych), faktyczną (czynności dokonywanych) i następną (czynności dokonanych).

Kontrola państwowa jest jedną z form kontroli publicznej. Polska Ludowa powierzyła radom narodowym sprawowanie kontroli społecznej nad działalnością organów administracji publicznej i gospodarki narodowej, ponadto zaś funkcjonuje w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych kontrola wewnętrzna (resortowa). Jest rzeczą ważną, aby wszystkie rodzaje kontroli publicznej ze sobą współdziałały, albowiem od tego zależy

skuteczność ich działania. Temu celowi służy m. in. wspólna uchwała Rady Państwa i Rządu w sprawie organizacji kontroli wewnętrznej i jej współpracy z kontrolą państwową i społeczną. Ustawa z dnia 9 marca 1949 roku porucza Najwyższej Izbie Kontroli jako jedno z jej zadań koordynowanie wszystkich rodzajów kontroli publicznej oraz współdziałanie z kontrolą społeczną i wewnętrzną. Zadanie to winny spełniać wszystkie organy kontroli państwowej, w szczególności w terenie rola ta przypadnie delegatom miejscowym będącym częścią składową i jakby przedłużeniem ramienia Najwyższej Izby Kontroli.

Zakres i sposób współdziałania NIK z organami kontroli społecznej rad narodowych, z radami nadzoru społecznego w przedsiębiorstwach państwowych, z radami zakładowymi i Komisją Specjalną do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym określi instrukcja Rady Państwa, a zasady koordynowania kontroli wewnętrznej przez NIK oraz współpracy kontroli wewnętrznej z kontrolą państwową — określają uchwały Rady Państwa.

Jeśli zaś chodzi o zasady, wedle których kontrola wewnętrzna funkcjonuje, to ustalenie ich należy do NIK; są one podstawą dla wydania przez właściwych ministrów przepisów o kontroli wewnętrznej dla danego resortu, dostosowanych oczywiście do jego potrzeb, przy czym mogą one być wydane tylko w porozumieniu z NIK.

Poza zadaniami wyżej wymienionymi, stanowiącymi zwykły, ustawowo określony zakres działalności NIK, kontrola państwowa powołana jest nadto do wykonywania czynności kontrolnych zleconych jej przez Radę Państwa.

Rodzaj i zakres tych czynności ustala wedle swego uznania Rada Państwa; sprawozdania z czynności zleconych przez Radę Państwa uchwała kolegium NIK.

Tylko na zlecenie Rady Państwa NIK może przeprowadzać kontrolę działalności związków samorządu terytorialnego oraz związków i instytucji, korzystających z pomocy Państwa albo wykonujących czynności zlecone w zakresie administracji publicznej i gospodarstwa narodowego. Zlecenie takie może upoważnić NIK do jednorazowego lub stałego kontrolowania niektórych albo wszystkich związków i instytucji, o których wyżej wspomniano.

Wedle obowiązujących przepisów nadzór nad radami nadzoru społecznego w przedsiębiorstwach państwowych należy do Rady Państwa, która może wykonanie tego nadzoru zlecić NIK i w tym przypadku Rada Państwa określa na wniosek Prezesa NIK, przedstawiony w porozumieniu z właściwymi ministrami, zakres i sposób wykonywania zleconego nadzoru. Wreszcie Rada Państwa może zawsze zlecić NIK dokonanie określonych aktów kontroli.

*

Kompetencje kontroli państwowej przekazane bezpośrednio po wyzwoleniu spod hitlerowskiej okupacji Prezydium Krajowej Rady Narodowej i przejęte w następstwie przez Radę Państwa, wracają obecnie do rąk Najwyższej Izby Kontroli — zgodnie

z zapowiedzią nieobowiązującego już obecnie art. 16 ustawy z dnia 11 września 1944 r. o radach narodowych. Przepis ten przekazywał kompetencje kontroli państwowej Prezydium Krajowej Rady Narodowej — do czasu ponownego zorganizowania Najwyższej Izby Kontroli. Ustawa z dnia 9 marca 1949 r., opierając się na postanowieniach Ustawy Konstytucyjnej z dnia 19 lutego 1947 r., powołuje Najwyższą Izbę Kontroli, ponownie ją organizuje, lecz na zasadach zupełnie odmiennych od zasad ustawy z dnia 3 czerwca 1921 r. o kontroli państwowej. Zasady organizacyjne i kompetencyjne, na których opiera się obecnie NIK różnią się od dawniejszych w tym samym stopniu jak różne jest oblicze społeczne i polityczne Polski Ludowej od Polski, w której rządy spoczywały w ręku wielkiego kapitału i obszarników. W Polsce okresu międzywojennego

kontrola publiczna nie wkraczała w domenę życia gospodarczego, która przecież była bazą dla rządzącej klasy posiadającej. Ta dziedzina była dla kontroli publicznej niedostępna, ale i ten wąski zasięg działalności, jaki pozostawiono kontroli państwowej, uważano za zbyt daleko idący i czynione były próby sprowadzenia kompetencji NIK do nic nie znaczącej kontroli buchalteryjnej.

Kontrola państwowa w Polsce Ludowej, powiązana i współdziałająca z kontrolą społeczną i wewnętrzną, stworzy jeden zwarty i scharmonizowany system kontroli publicznej, funkcjonujący w interesie dobra publicznego, w interesie szerokich warstw pracujących, jako konieczny i nieodzowny warunek najlepszego i najsprawniejszego wypełniania przez wszystkie ogniwa aparatu administracji publicznej i gospodarki narodowej wytyczonych im zadań.

ANTONI HEBROWSKI

Zadania komisji planowania rad narodowych

(Artykuł dyskusyjny)

Zagadnienie planowości w działalności i gospodarce związków samorządowych było jednym z głównych tematów konferencji prezydów wojewódzkich rad narodowych i wojewodów, odbytej w Kancelarii Rady Państwa w dniach 28 i 29 stycznia r. b. Znalazło ono szczególnie dobitny i jasny wyraz w przemówieniu Obywatela Prezydenta Rzeczypospolitej, wygłoszonym przed zakończeniem konferencji.*) W przemówieniu tym Obywatel Prezydent Rzeczypospolitej stwierdził, że planowość w gospodarce samorządowej pozostaje w tyle w stosunku do innych dziedzin naszego życia gospodarczego nawet w porównaniu ze spółdzielczością, oraz wskazał sposoby rozwiązania tego zagadnienia i pchnięcia go naprzód. Myśli zawarte w tym przemówieniu głęboko utkwily w umysłach uczestników konferencji, czego dowodem są chociażby dwa artykuły dyskusyjne, zamieszczone w Nr. Nr. 6 i 9 „Rady Narodowej“ na temat zadań komisji planowania rad narodowych przez Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Woj. R. N. w Katowicach; specjalnie w drugim artykule znajdujemy nawet dosłowne cytaty z przemówienia Prezydenta Rzeczypospolitej. Artykuły te są bardzo pożytecznym przyczynkiem do sprawy planowania w samorządzie, zwłaszcza, że opierają się na doświadczeniu autorów, zdobytym w pracy terenowej.

Niektóre jednak ustępy tych artykułów nasuwają pewne uwagi, dotyczące metody planowania i odpowiedniego ustawienia tego zagadnienia.

W obu artykułach jest mowa najpierw o pracach związanych z planem 6-cio letnim, a dopiero jako

następne stadium planowania określone jest planowanie długofalowe. To przejście od planu 6-cio letniego do planowania długofalowego brzmi podobnie w obu artykułach. „Po zakończeniu prac nad planem 6-cio letnim winny wszystkie komisje planowania przystąpić do przygotowania materiałów źródłowych do planowania długofalowego na swoim terenie“ mówi autor pierwszego artykułu. „Jako następne stadium prac komisji planowania, prac przygotowawczych do planowania długofalowego, należy uznać konieczność opracowania odpowiednich źródeł i materiałów do tego planowania“ — czytamy w drugim artykule.

Zdaje mi się, że w takim ujęciu sprawy tkwi pewne nieporozumienie, względnie niedocenianie treści pojęcia planu długofalowego.

Jakimi pojęciami operujemy w chwili obecnej w zakresie planowania w samorządzie? Mieliliśmy i mamy obecnie roczny budżet związku samorządowego, który § 1 rozp. z 6 grudnia 1932 r. określa jako „plan gospodarczy odnośnego związku na dany okres obrachunkowy, wyrażający się w liczebnym zestawieniu zamieszczonych w tym okresie wydatków i przewidzianych na ich pokrycie dochodów“. Mamy samorządowe roczne plany: gospodarczy i inwestycyjny, stanowiące część składową odpowiednich planów państwowych. Kończymy w roku bieżącym 3-letni plan gospodarczy i przygotowujemy się do takiegoż planu 6-cio letniego.

Trzeba zaznaczyć, że plan 3-letni, czy 6-cio letni, w ogóle plan wieloletni powinien być planem możliwie realnym, powinien on być wyrazem naszych konkretnych zamierzeń i przewidywań na określoną liczbę lat, zamierzeń — liczących się nie tylko z potrzebami i ich hierarchią, ale i ze środkami finansowymi i materiałowymi oraz z zasobami sił roboczych, jakie w planowanym okresie stać będą do dyspozycji. Roczny plan gospodarczy i plan inwestycyjny jest

*) Przemówienie to, z którym powinni zapoznać się wszyscy samorządowcy, a zwłaszcza członkowie rad narodowych, zamieszczone zostało w pełnym tekście drukowanym w sprawozdaniu z konferencji, wydanym nakładem dwutygodnika „Rada Narodowa“ i rozesłanym do wszystkich rad narodowych.

fragmentem realizacyjnym w stosunku do tego planu wieloletniego, a budżet (zwyczajny i nadzwyczajny względnie — jak on się będzie wkrótce nazywał — bieżący i inwestycyjny) na dany rok jest odzwierciedleniem finansowym, cyfrowym, rocznego planu gospodarczego i planu inwestycyjnego.

Jaki jest stosunek do tych wszystkich planów tego planu, który we wspomnianych artykułach nazwany jest planem długofalowym i jaka jest istotna treść tego pojęcia? Termin ten jest nowy i używany równoległe z terminem „plan perspektywiczny“. Uważam, że ten drugi termin jest lepszy, bo z jego brzmienia lepiej się wysnuwa jego treść, a poza tym — czyż plan wieloletni nie jest również planem długofalowym?

Plan perspektywiczny różni się od wymienionych wyżej planów tym, że gdy tamte plany ustalają konkretne zamierzenia na rok czy na lata, to plan perspektywiczny nakreśla linie rozwojowe gospodarki danego związku samorządowego, daje zasadnicze perspektywy tej gospodarki na dalszą przyszłość.

Nie znaczy to jednak, aby plan perspektywiczny miał być jakąś oderwaną od rzeczywistości funkcją. Jego punkt wyjścia, jego podstawa, są zupełnie realne i są takie same, jak dla planu rocznego czy planu wieloletniego. Tym punktem wyjścia jest przede wszystkim dokładne ustalenie stanu faktycznego gospodarki danego związku samorządowego w różnych przekrojach tej gospodarki i zestawienia z tą statystyką tego co być powinno, do czego się dąży.

Ażebym trafnie nakreślić plan perspektywiczny, trzeba dużo wiedzieć i dużo się dowiedzieć. Trzeba wiedzieć wszystko, co dotyczy terenu związku samorządowego i co go charakteryzuje; trzeba się orientować w jego układzie geologicznym i we właściwościach klimatycznych, trzeba znać jego warunki ekonomiczne i zagadnienia demograficzne, oraz socjalne, bo one — na razie nieraz może tylko w stanie potencjonalnym — mogą w przyszłości wybitnie wpłynąć na rozwój gospodarki terenu.

Trzeba się dowiedzieć, jaka rola wyznaczona jest terenowi danego związku samorządowego w ogólnym planie gospodarki narodowej. Jesteśmy w trakcie przebudowy Polski z kraju rolniczo-przemysłowego w kraj przemysłowo-rolniczy i np. w szeregu osiedli, które obecnie mają charakter rolniczy, za kilka lat już pracować mogą fabryki i tętnić inne życie; do tych perspektyw przyszłości trzeba już obecnie napisać planowanie. O tym zaś, jaka rola poszczególnym terenom przypadnie w ogólnym planie gospodarki narodowej, decyduje planowe zagospodarowanie przestrzenne, które w myśl dekretu z dnia 2 kwietnia 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 109) — przeprowadza się na podstawie planów: krajowego, regionalnych oraz miejscowych, opracowanych zgodnie z wytycznymi polityki gospodarczej Państwa. Z planów zagospodarowania przestrzennego powinno wynikać, czy dany teren ma być ośrodkiem przemysłowym, czy rolniczym, czy przeznaczony jest na osiedle robotnicze, lotniskowe, handlowe i t. p. Jeśli miejscowy urząd planowania

przestrzennego nie został jeszcze zorganizowany *) to informacji o przeznaczeniu terenów zasięgnąć można w regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego¹⁾.

Rzecz jasna, że doskonałego planu perspektywicznego nie można stworzyć na poczekaniu; ale jest również jasnym, że bez uświadomienia sobie perspektyw rozwoju gospodarczego danego terenu nie można i nie powinno się układać określonych planów gospodarczych. Wynika z tego także, że kolejność planowania nie może być taka, jakby ją wywnioskować można ze wspomnianych we wstępie artykułów; nie można ułożyć racjonalnego planu 6-cioletniego, jeśli dopiero po zakończeniu prac nad tym planem mielibyśmy się zabrać do przygotowania materiałów źródłowych do planowania długofalowego (perspektywicznego).

✱

Drugim zagadnieniem, które się nasuwa na tle omawianych artykułów, jest kwestia hierarchii potrzeb w planowaniu i koordynacja prac planowania.

Autor drugiego z tych artykułów jest zdania, że przy układaniu hierarchii potrzeb „na pierwszym miejscu powinno się stawiać podstawowe urządzenia publiczne, jak budynki publiczne, które niekonserwowane od szeregu lat — wymagają poważnych remontów“.

Myśl wyrażona w cytowanym wyżej zdaniu jest trochę niejasna. Bo podstawowe urządzenia publiczne — to niekoniecznie budynki publiczne. Jeśli przez „podstawowe urządzenia publiczne“ rozumieć należy komunalne urządzenia (zakłady) użyteczności publicznej takie j. np. wodociąg i kanalizacja — to niewątpliwie zasługują one na postawienie ich w pierwszym szeregu, zwłaszcza pod kątem widzenia udostępnienia ich świadczeń klasie robotniczej. Jeśli znowuż chodzi o budynki, które niekonserwowane od szeregu lat wymagają poważnych remontów, to niekoniecznie muszą one być publiczne, gdyż w zarządzie związków samorządowych znajdują się tysiące budynków niepublicznych, budynków mieszkalnych, które wymagają remontu i, które także mogłyby się znaleźć na jednym z pierwszych miejsc w hierarchii potrzeb, zwłaszcza, jeśli mieszkania w tych domach będą przeznaczone dla ludzi świata pracy.

Poza tym — przy ustalaniu hierarchii potrzeb nie można generalizować i nie można kolejności zaspakajania potrzeb z góry naznaczać, to, co w jednym związku samorządowym jest najważniejsze i najpilniejsze i w hierarchii potrzeb umieszczone będzie słusznie na pierwszym miejscu, może w innym związku znaleźć się na dalekim planie, albo nawet w ogóle nie istnieć.

I tu właśnie dochodzimy do kwestii: czy planowanie powinno być odgórne czy oddolne i jak powinna wyglądać koordynacja planowania.

*) Do organizowania i aktywowania M.U.P.P. wezwało Min. Adm. Publ. okólnikiem Nr 12 z r. 1946 a Min. Ziem. Odzysk. — okólnikiem Nr 13 z 1948 r.

¹⁾ R.D.P.P. są w stanie reorganizacji i wejść mają w skład wojewódzkich urzędów planowania.

Jak to już we wstępie zaznaczono, planowanie działalności i gospodarki związków samorządowych musi być powiązane z odpowiednimi odcinkami planu narodowego, musi się ono mieścić w ramach gospodarczej polityki Państwa, muszą więc być uwzględnione w planowaniu samorządowym pewne elementy planowania ogólnego. Poza tym — jeśli chodzi zwłaszcza o planowanie inwestycji — to związki samorządowe uzależnione są w dużej mierze od środków finansowych dostarczonych im przez Państwo bo ich własne środki stanowią najwyżej $\frac{1}{3}$ część ich nakładów inwestycyjnych; wydzielanie i rozdział przez władze centralne środków finansowych na inwestycje samorządowe jest znowu pewnym wyrazem planowania ogólnego.

Z drugiej znowu strony — władze centralne nie mogą mieć pełnej znajomości lokalnych potrzeb związków samorządowych i nie mogą wyręczać terenowych rad narodowych w określaniu tych potrzeb i w planowaniu działalności związków samorządowych, tu więc przejawia się oddolna inicjatywa związków samorządowych.

Uzgadnianie tych dwóch kierunków planowania i koordynacji planowania powinno się odbywać na szczeblu wojewódzkim, w wojewódzkich radach narodowych i w ich komisjach planowania. Tu przychodzą wytyczne i dyspozycje centralnych władz planowania i wnioski powiatowych związków samorządowych, a poprzez powiatowe związki samorządowe — do miast niewydziałonych i gmin wiejskich; tu następnie

proceedzi się, uzgadnia i zestawia napływające od dołu wnioski i przedstawia się władzom centralnym lub nawet zatwierdza się pewnej kategorii wnioski związków samorządowych niższych stopni (jak to było w r. b. i prawdopodobnie będzie w roku 1950).

W tych właśnie zadaniach uwypukla się poważna rola wojewódzkich komisji planowania i wojewódzkich rad narodowych.

Jeśli zaś chodzi o inne terenowe rady narodowe oraz ich komisje planowania (o ile je powołano do życia), to ich zadaniem powinna być troska o możliwie realne oszczędne i racjonalne ułożenie własnego planu gospodarki. Tu każdy radny powinien mieć ambicję, aby do budowy planu gospodarczego, czy planu inwestycyjnego, czy wreszcie przy układaniu budżetu dołożyć swoją cegiełkę. Powinien on więc uświadomić sobie te zagadnienia, w odniesieniu do swojego terenu, o których wspomniano wyżej jako podpadających pod pojęcie planu perspektywicznego; powinien zastanowić się nad tym, jakie braki istnieją w gospodarce jego związku samorządowego, a specjalnie — co należałoby zrobić dla polepszenia warunków bytu ludzi pracy. Przy takim podejściu radnych do tych spraw, ożywią się posiedzenia rad narodowych przy rozpatrywaniu planów gospodarczych, przy czym zadaniem tych rad będzie ustalenie, które ze zgłoszonych wniosków są najważniejsze i w jakiej hierarchii — w ramach rozporządzalnych środków i przy odpowiedniej ich koncentracji — mogą one w danym okresie być zaspokojone.

J. WIŚNIEWSKA

PCK — społeczne ramie państwowej służby zdrowia

Przodującą rolę wśród organizacji społecznych odgrywa i winien odgrywać coraz bardziej Polski Czerwony Krzyż, który zerwał z burżuazyjną filantropią i nastawił się na pełnienie określonych zadań na odcinku służby zdrowia.

W pierwszym okresie po wyzwoleniu, Polski Czerwony Krzyż rozwinął szeroką działalność leczniczą, tworząc liczne szpitale, sanatoria, przychodnie itp. jak również działalność opiekuńczą organizując domy starców, dziecińce, bursy, domy noclegowe itd. I na innych odcinkach życia społecznego P.C.K. przejawiał również ożywioną działalność. W miarę stabilizacji życia w kraju P.C.K. przekazuje te placówki odnośnym zainteresowanym resortom lub instytucjom, aby tym sprężyściej podjąć zadania nakreślone programem działalności.

Wraz z likwidacją placówek leczniczych i opiekuńczych P.C.K. rozwijać będzie szeroką działalność w zakresie:

- a) pomocy doraźnej
- b) krwiodawstwa
- c) szkolenia sanitarnego
- d) walki z chorobami społecznymi
- e) propagandy zdrowia.

Zakres pracy P.C.K. obejmuje więc odcinki, które wymagają udziału czynnika społecznego.

Działalność P.C.K. w zakresie pomocy doraźnej obejmuje:

a) organizowanie drużyn sanitarno - ratowniczych w zakładach pracy, blokach mieszkalnych oraz punktów drogowo - ratowniczych.

b) organizowanie i prowadzenie stacji pogotowia ratunkowego na terenie całego kraju na prawach wyłączności. Jest to akcja zlecona przez Ministerstwo Zdrowia na podstawie uchwały Rady Ministrów.

Na odcinku krwiodawstwa Polski Czerwony Krzyż ma już poważne osiągnięcia. 11 stacji krwiodawstwa, Instytut Krwiodawstwa w Łodzi, ponad 4.000 zarejestrowanych krwiodawców i około 15.000 litrów przetoczonych krwi — to wynik dotychczasowej pracy na tym odcinku.

Podstawowe szkolenie sanitarne P.C.K. obejmie najszersze rzesze społeczeństwa. Jeszcze w roku bieżącym Polski Czerwony Krzyż przekaze państwu prowadzone przez siebie 6 szkół pielęgniarstwa, i przystąpi do organizacji dużej liczby półrocznych kursów z internatami.

Dalej prowadzić będzie P.C.K.:

- a) powszechne szkolenie ludności w ratownictwie
- b) szkolenie ratowników w poszczególnych zawodach np.: kierowców samochodowych, dróżników, straży porażnej itp.

c) szkolenie przodownic i przodowników służby zdrowia na wsi i w mieście oraz doszkalanie i organizowanie ich pracy.

d) inne kursy jak: młodych matek, higienistek szkolnych, kursów ratowniczych dla młodzieży szkolnej itp.

W walce z chorobami społecznymi P.C.K. współdziałać będzie z różnego rodzaju towarzystwami, jak Tow. Przeciwgruźlicze i inne i skupiać coraz bardziej wysiłki społeczeństwa wokół tych zagadnień.

Wzmoczoną pracę rozwinie również P.C.K. na odcinku propagandy zdrowia przez szerzenie znajomości zasad higieny, postępów medycyny, popularyzacji osiągnięć państwowej służby zdrowia itd.

Prócz tych podstawowych zadań P.C.K. będzie w dalszym ciągu prowadził akcję ambulansów ruchomych, łącząc je z pracą sanitarno-propagandową na wsi. Nadal również będzie organizowana pomoc doraźna przy

impresach masowych jak manifestacje, zjazdy, imprezy sportowe itp.

Na odcinku opieki społecznej P.C.K. pełnić będzie funkcje pogotowia na wypadek klęsk żywiołowych. Do tych zadań będzie więc obok przeszkolonego personelu, uformowany tabor samochodowy, zgromadzone potrzebne materiały i leki.

Zadania, podejmowane przez P.C.K., mają doniosłe znaczenie publiczne. Dlatego współpraca rad narodowych z Polskim Czerwonym Krzyżem jest sprawą dużej wagi.

Komisje Zdrowia przy terenowych radach narodowych, powołane m. in. do opracowania planu rozmieszczenia zakładów leczniczych i ośrodków zdrowia, do współpracy ze służbą zdrowia w wykonywaniu jej zadań, do kontroli z punktu widzenia interesów społecznych zakładów leczniczych i ośrodków zdrowia, mają tu duże pole do działania.

MIKOŁAJUNAS ANTONI

Rachmistrz Zarządu Gminy
Podgórze Kaliskie

Jeszcze o marnotrawstwie w samorządzie

W artykule Ob. Adama Janowskiego w Nr 7 z dnia 1.IV. 1949 r. pt. „Przejawy marnotrawstwa w samorządzie“ słusznie zwraca się uwagę, że marnotrawstwo głęboko jeszcze siedzi wśród personelu terenowego w samorządzie.

Ostatnie tezy do akcji oszczędnościowej w administracji, wydane przez Komisarza Oszczędnościowego przy Min. Adm. Publicznej także bardzo szczegółowo (na 11 stronach) omawiają metody realizacji planu oszczędnościowego.

Stosownie do tego pozwolę sobie zwrócić uwagę na niektóre przejawy marnotrawstwa naszych władz nadrzędnych a mianowicie:

I

Sprawozdawczość miesięczną dla Pełnomocnika Rządu dla spraw podatku gruntowego sporządza się do dziś na „prześcieradłach“ wielkości: wzór 2s = 160 × 30 cm., wzór 4s = 85 × 30 cm., łącznie wymiar papieru stanowi 245 × 30 cm. Oba sprawozdania bardzo dobrze układają się na jednym arkuszu papieru o wymiarze 40 × 20 cm. Prócz tego są bardziej przejrzyste i łatwiejsze do sporządzenia.

II

Na odprawie wójtów, sekretarzy oraz gminnych delegatów społecznych w dniu 13.IV.49 w starostwie pow. w Kaliszu, były doręczone formularze planów oszczędnościowych drukowane na powielaczach, z których jeden z formularzy sklejony z 6 arkuszy papieru o łącznym wymiarze 180 × 20 cm., drugi formularz sklejony z 5 arkuszy papieru o łącznym wymiarze 150 × 20 cm., i trzeci o wymiarze 30 × 20 cm. Wszystkie 3 formularze posiadają razem 13 arkuszy papieru a ponieważ mają być sporządzone w pięciu wykonaniach ogólna ilość papieru wynosi 60 arkuszy.

Po dokonaniu obliczenia oraz odpowiedniego rozmieszczenia wszystkich niezbędnych rubryk zawartych w okólniku okazało się, że z powodzeniem cały plan mieści się na arkuszu o wymiarze 30 × 40 cm. Do tego trzeba doliczyć zmarnowane matryce w każdym powiecie, nakład pracy personelu przy montowaniu, sklejanju tasiemców itp.

III

Na w. w. odprawie wójtów i sekretarzy oraz delegatów społecznych, powiatowy Pełn. Rządu dla spraw podatku gruntowego Ob. Marszałek polecił delegatom społecznym sporządzić odpisy rejestrów wymiarowych podatku gruntowego na wszystkie gromady. Do tego dodał, że z powodu braku druków, delegaci mają sami sobie „narysować“ druki na czystym papierze, i po odpisaniu rozwiesić je w każdej gromadzie na widocznym miejscu.

Celowość tego zarządzenia jest zrozumiała, każdy płatnik będzie mógł skontrolować sąsiadów, czy ten właściwie zadeklarował swoje grunty do opodatkowania, ale... w tym zarządzeniu tkwią dwie niedorzeczności 1) „rysowanie“

rejestrów z 30 rubryk na 2.200 płatników jest nawet dla dobrego kreślarza dość uciążliwą operacją. 2) zarządzenie pisania tych rejestrów przez osobę która nie jest kancelistą a chłopem nie wymaga komentarzy i jest... (nie mam na to słów). Dobry i biegły kancelista potrzebowałby co najmniej 60 godzin czasu i to na gotowych drukach.

IV

Jednym z najbardziej komplikujących pracę referatów podatkowych był fakt, że z roku na rok księgi biercze i inne druki są rozprowadzane do gmin z opóźnieniem (za 1948 rok — w końcu miesiąca kwietnia i za 1949 rok w m-cu marcu. Trzeba zrozumieć całą tragedię urzędnika, który musi jednocześnie wymierzyć podatek gruntowy i ustalić wysokość wkładów oszczędnościowych, wykonać zestawienie i obliczenie 28 rubryk przy 2.200 poczycjach, rozbić cały wymiar wg. grup gospodarstw dla celów statystycznych, przemieścić cały wymiar podatku do księgi bierczej i do tego odkontować wszystkie wpływy podatkowe za kilka miesięcy wstecz od początku roku bieżącego. Biorąc pod uwagę załatwianie interesów w sprawach podatkowych i niską wydajność pracy przypadkowego personelu, który przydziela się na ten okres do pomocy przy jednoczesnym ograniczonym nierealnym terminie do wykonania tych wszystkich czynności — nie można się dziwić że potem „wylażą“ przykre błędy.

Czyż nie można tak zaplanować z „góry“, żeby druki dla wymiaru podatku gruntowego oraz księgi biercze były zatwierdzone, drukowane i rozprowadzane do gminy przed rozpoczęciem roku?

W tych kilku przykładach jaskrawo występuje nieudolność niektórych urzędników z centralnych urzędów w opracowywaniu wzorów sprawozdawczości oraz zabezpieczenia w druki terenowych placówek samorządowych.

W sprawie zmiany sprawozdawczości ustalonej przez Pełn. Rządu dla spraw podatku gruntowego, posłałem swój projekt do Biura Usprawnienia Administracji w dniu 7 stycznia 1949, ale niestety nie mam żadnej odpowiedzi i nie wiem jaki los spotkał mój projekt.

Rozumiem, że tu na „dole“ nie mogę spodziewać się, ażeby mój projekt był uznany za idealny, ale przykro myśleć, że mógł on w ogóle trafić do kosza.

Przepracowałem 26 lat w ZSRR na różnych stanowiskach i widziałem dobre i złe metody biurowej organizacji, ale metody i charakter pracy w samorządzie, szczególnie w referatach podatkowych oraz kasowo-rachunkowych i budżetowych, dają dużo do myślenia czy wszystko jest w porządku.

Jeżeli dla dobra Państwa i społeczeństwa cały naród podejmuje wysiłek dla jak najszybszej odbudowy Polski, to nie zapominajmy i o racjonalnym wykorzystywaniu pracowników biurowych przez rzeczywiste usprawnienie i odrzucenie najrozmaitszych metrowych sprawozdań.

Miejska Rada Narodowa m. Łodzi na nowym etapie

Prasa łódzka — opisując przebieg plenarnego posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi — używała często określenia „przełom“. Nie była to jednak dziennikarska przesada; tak bowiem odczuli i przeżyli to posiedzenie wszyscy radni MRN.

W plenum tym wzięli udział: wicemarszałek Sejmiku Ustawodawczego i członek Rady Państwa — ob. Szwalbe, zastępca szefa Kancelarii Rady Państwa — v-min. Sznek i dyrektor Biura Organizacyjnego Kancelarii Rady Państwa — ob. Wendel.

Fakt, że po raz pierwszy od czterech lat istnienia MRN złożone zostało — na wniosek Rady Państwa — sprawozdanie z działalności Prezydium, charakteryzuje dostatecznie dotychczasowy styl pracy. Sprawozdanie Prezydium zawierało parę momentów samokrytyki: niewykonanie w pełni wszystkich zadań, brak celowej inicjatywy wielu komisji, brak harmonijnej współpracy między Radą a Zarządem Miejskim — oto braki, podkreślone przez samo Prezydium. Ale dopiero wystąpienie dyr. Wendla, który zanalizował referat Przewodniczącego MRN, poddając ostrej krytyce i analizie działalność Rady — rzucało właściwe światło na styl pracy parlamentu miejskiego.

Łódź, jako wielkie miasto robotnicze, nosi na sobie piętno bezplanowej gospodarki kapitalistycznej; stąd wielka troska Kancelarii Rady Państwa o właściwą działalność MRN, która wyrównałaby krzywdy wyrządzone ludności robotniczej. Byłoby to możliwe tylko w wypadku ścisłego powiązania z masami pracującymi — a tego warunku MRN nie spełniła. Na posiedzeniach dyskusji prawie nie było, a wszystkie wnioski organów wykonawczych z reguły akceptowano biernie i obojętnie. Ważne obrady nad budżetem trwały w łódzkiej MRN niecałą godzinę, prawie wcale nie wywołując dyskusji, która by zbadała właściwość układu budżetu pod klasowym kątem widzenia.

Styl pracy przypominał więc przedwojenny samorząd miejski, gdzie rola rad ograniczała się do akceptacji budżetów komunalnych.

Szablon i biurokracyzm takich zebrań zniechęcał radnych, przyzwyczaił do lekceważenia obowiązku obecności, tak, że frekwencja była nieraz kompromitująco niska. Nie było nigdy na porządku obrad sprawozdania z pracy wydziałów magistratu, ubezpieczalni, poczty, zakładów przemysłowych.

Komisja Kontroli Społecznej również nie spełniła swego zadania. Brak było w jej pracy planowości, nie badała nigdy instytucji ważnych dla życia robotniczego miasta — przedsiębiorstw, wchodzących w skład samorządu, warunków pracy w każdym przedsiębiorstwie a przede wszystkim nie prowadziła kontroli w wielkich włókienniczych fabrykach łódzkich.

Dyr. Wendel zaznaczył, że MRN musi stać się w pełni ogniwem władzy ludowej, działać w imieniu i dla dobra klasy robotniczej.

Dyskusja, jaka nastąpiła po tej wypowiedzi, wykazała dobitnie, jakie ma znaczenie bezpośredni kontakt władz centralnych z ogniwami terenowymi; radni zabierając głos, przyznawali pełną słuszność krytyce, sami zarzucali wiele błędów komisjom, krytykowali brak planu i własną działalność.

Wicemarszałek ob. Szwalbe omówił rolę MRN w zakresie planowania i kontroli, wyrażając pewność, że wspólne wysiłki Prezydium, Komisji i radnych przyczynią się do osiągnięcia dobrych wyników.

Ob. min. Sznek podsumował wyniki dyskusji; stwierdził z zadowoleniem, że krytyczna ocena Rady Państwa została przyjęta we właściwy sposób, który pozwala rokować, że MRN stanie się rzeczywiście nowym aparatem władzy ludowej i wejdzie na nową drogę, wiodącą przez aktywizację i ścisłe powiązanie z ludnością.

Używanie samochodów osobowych przez rady narodowe

Kancelaria Rady Państwa jest ostatnio często alarmowana protokółami, stwierdzającymi bezprawne eksploataowanie osobowych samochodów przez wojewódzkie i powiatowe rady narodowe.

Trzeba stwierdzić, że to „dysponowanie“ bywa bardzo różne, a niekiedy niedopuszczalne, chociaż okólnik Kancelarii Rady Państwa Nr. 60 z dn. 29.IX.49 r. wydany w oparciu o okólnik Prezesa Rady Ministrów Nr 19 z dnia 22.V.48 r., zawierał wyraźne przepisy dotyczące kwestii korzystania z samochodów służbowych, będących w posiadaniu rad narodowych.

Do przepisów nie stosowały się nie tylko powiatowe, ale nawet wojewódzkie rady narodowe. Oto przykłady: samochód Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie, był użyty do prywatnej jazdy z Rzeszowa do Warszawy przez Łódź. Z samochodu korzystała osoba nie pracująca

nawet w Radzie, której w przewidywaniu kontroli została wystawiona delegacja służbowa jako „Przewodniczącej Wojewódzkiej Rady Narodowej“.

Czasami przy pomocy samochodu wyręcza się w pracy gońców i woźnych. Miało to miejsce w Ostrowiu Wielkopolskim, gdzie do przewiezienia 10 formularzy na półkilometrowym odcinku drogi, powiatowa rada narodowa użyła samochodu służbowego.

Niekiedy jako do ostatecznego środka musiano uciekać się do obciążenia dysponenta samochodu zwrotem kosztów, wynikłych z niewłaściwego korzystania z wozu. Zastosowano mianowicie ten środek w stosunku do Przewodniczącego Powiatowej Rady Narodowej w Lubaniu, który oddał do dyspozycji wóz służbowy osobom nie mającym nic wspólnego z pracą rady, celem odbicia przez nie całkiem prywatnej podróży.

Zdarzył się wypadek korzystania z samochodu służbowego przez samego szofera, który jechał nie wiadomo dokąd i po co, nie posiadając przy tym papierów ani wozu, ani osobistych. Miało to miejsce odnośnie wozu będącego własnością Powiatowej Rady Narodowej w Rzeszowie.

Te, a również i inne znane Kancelarii Rady Państwa przykre fakty lekceważenia przepisów i obowiązków, są tym bardziej rażące, że upłynął dostatecznie długi okres czasu na to, by wszystkie sprawy dotyczące kwestii korzystania z samochodów ostatecznie uregulować, skończyć całkowicie z marnotrawstwem, wykorzystywać środki i narzędzia pracy zgodnie z ich właściwym przeznaczeniem.

M. NOWAKOWSKI

Zmiana przepisów o targowiskach zwierzęcych

Ustawa z dnia 10 lutego 1949 r. o obrocie zwierzętami gospodarskimi i produktami uboju oraz ich przetworstwie (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 135) wprowadza w części III inowacje w zakresie obrotu targowego i targowisk zwierzęcych, specjalnie interesujące gminy z uwagi na posiadane uprawnienia, urządzenia i eksploataowanie targowisk.

Do czasu wejścia w życie cytowanej ustawy t. j. do dnia 10.V.1949 r. sprawa targów w świetle postanowień art. 60 — 68 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 468) z późniejszymi zmianami, przedstawiała się w ten sposób, że targi t. zw. małe (zwykle, tygodniowe) odbywały się stosownie do potrzeb miejscowych i obrót targowy na nich ograniczał się do płodów surowych przyrody, zwierząt domowych z wyłączeniem zwierząt większych (koni, krów, wołów), do artykułów żywnościowych wszelkiego rodzaju naczyń i narzędzi gospodarczych i rolniczych oraz do przedmiotów, których wytwarzaniem zajmuje się ubocznie okoliczna ludność.

Na wniosek rady gminnej (miejskiej) starosta mógł ustalać dalsze przedmioty oprócz wyżej podanych z uwagi, na zwyczaj i potrzeby miejscowe, które mogły być przedmiotami obrotu targowego na danym targu małym.

Na targach tzw. **wielkich** (powiatowe, wojewódzkie, jarmarki) obrót towarowy wedle dotychczasowych przepisów obejmował wszystkie przedmioty wolnego obrotu.

Targi mogły odbywać się w tych miejscach, które gmina w tym celu urządzi jako targowisko, oraz w dnie określone w uprawnieniu.

Uprawnień na tzw. „targi wielkie“ udzielała władza przemysłowa wojewódzka.

Podane wyżej przepisy ustawy przemysłowej z 1947 r. z dniem 10.V.49 utraciły moc jeśli idzie o targowiska zwierzęce, a zachowały moc jeśli idzie o targowiska na których będą sprzedawane artykuły inne.

Nowa ustawa z 10.II.49 r. zmierza do stworzenia planowo rozmieszczonej sieci targowisk. Wprawdzie jeszcze stare uprawnienia gmin do prowadzenia targowisk zwierzęcych pozostają czasowo w mocy, nie mniej z chwilą ustalenia sieci targowisk przez Min. Handlu Wewnętrznego niezbędne będzie uzyskanie specjalnego zezwolenia na prowadzenie targowisk zwierzęcych.

Wedle nowej ustawy uzyskać takie zezwolenia będą mogły tak gminy, jak i inne osoby zrzeszenia. Gminy

Jak może skutecznie walczyć z tego rodzaju szkodliwymi przejawami w innych urzędach rada narodowa, która w trybie kontroli społecznej ma obowiązek tępienia wszelkich nadużyć w całości administracji rządowej i samorządowej?

Jest rzeczą konieczną stosowanie w gospodarce samochodowej przepisów wydanego ostatnio rozporządzenia z dn. 23.III.49 r. (Dz. Urz. M. A. P. Nr 15 poz. 72) w sprawie zasad używania samochodów osobowych, będących w posiadaniu władz i urzędów administracji ogólnej oraz samorządu terytorialnego.

Rady narodowe winny oczywiście podjąć troskę o bezwzględne stosowanie oszczędności w gospodarce samochodowej od siebie.

Jednak mają pierwszeństwo do uzyskania tego zezwolenia, jeżeli dotychczas targowiska prowadzą lub mają zamiar założyć nowe i zgłoszą wniosek w terminie, oznaczonym przez właściwe władze.

Ustawa zobowiązuje gminy prowadzące obecnie targowiska zwierzęce do większej troskliwości o urządzenie targowiska. W szczególności pamiętać należy, że każde targowisko zwierzęce posiadać winno regulamin targów, wydany przez uprawnionego do prowadzenia targowiska i aprobowany przez wojewodę. Regulamin ten powinien być zgodny z ramowymi przepisami regulaminowymi, które wyda Minister Handlu Wewnętrznego

Na targowisku zwierzęcym dozwolone jest w czasie targu dokonywanie obrotu bydłem, świniami, koźmi, owcami, kozami, królikami i drobiem — **dokonywanie innych obrotów jest zabronione.**

Na pokrycie wydatków związanych z założeniem i utrzymaniem targowiska będą pobierane opłaty od uczestników obrotu — ustalone przez właściwe władze.

Do czynności pośrednictwa komisowego na targowiskach zwierzęcych będą dopuszczeni tylko komisanci posiadający właściwe zezwolenie.

Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych w drodze rozporządzenia wyda przepisy w sprawie notowania cen zwierząt, ogłaszania sprawozdań z kursów targowych, jak też obowiązku rejestracji umów kupna — sprzedaży.

Sprawa targowisk jest dla gmin wiejskich a zwłaszcza dla mniejszych miasteczek sprawą bardzo żywotną. Z tego też względu rady narodowe tych gmin na zagadnienie to winny zwrócić specjalną uwagę, gdyż przeciążenie terminu złożenia wniosku o przyznanie uprawnień na prowadzenie targów zwierzęcych może spowodować utratę tego uprawnienia przez gminę — choćby dotychczas targi te były przez gminę prowadzone.

Ponadto rady narodowe jako organa najlepiej zorientowane w warunkach lokalnych oraz w możliwościach rozwojowych nie tylko istniejących targowisk, ale także targowisk projektowanych — przez stawianie uzasadnionych wniosków do władzy przemysłowej II inst. (t. j. do województwa) mogą przyczynić się do stworzenia prawidłowej sieci targowisk zwierzęcych na swoim terenie.

Z życia samorządu

RADY NARODOWE POMAGAJĄ W ORGANIZOWANIU SZKÓŁ ZAWODOWYCH

Projekty organizacji nowych publicznych średnich szkół zawodowych wysuwają w wielu okręgach szkolnych rady narodowe, jako najlepiej zorientowane w potrzebach środowiska, nieraz ofiarując na ten cel budynki. W województwie gdańskim Gminna Rada Narodowa w Kalbudach wystąpiła z projektem zorganizowania średniej szkoły przemysłu drzewnego, oddając obszerny budynek na internat, gdyż bez internatu taka szkoła nie ma możliwości skupienia odpowiedniej ilości uczniów. Zarząd Gminny ponadto zamierza przyznać szkole tartak i warsztaty stolarskie, zobowiązując się też dostarczyć mieszkań dla nauczycieli.

Miejska Rada Narodowa w Nowym Dworze złożyła wniosek o założenie szkoły zawodowej z wydziałem ślusarstwa maszynowego (maszyny rolnicze i traktory), która zaspakajalaby potrzeby remontowe rejonu Żuław. MRN ofiarowuje budynek na szkołę i warsztaty, obiecując w razie potrzeby lokal na internat.

Założenia średniej szkoły zawodowej w Pszczółkach domaga się GRN — dysponując lokalem na ten cel. Szkoła ta zaspakajalaby potrzeby środowiska podmiejskiego, liczącego 4 — 5 tys. mieszkańców.

Łeba w powiecie lęborskim jest portem rybackim. Miejska Rada Narodowa przyznała budynek na publiczną średnią szkołę rybacką z wydziałem rybackim, sieciarskim i skutniczym. Miasto dostarczyłoby również odpowiedni lokal na internat. Założenia szkoły rybackiej domaga się również PRN w Wejherowie, planując umieszczenie jej w obszernym budynku szkoły podstawowej w Jastarni. Miejska Rada Narodowa w Kartuzach ofiarowuje lokal na założenie publicznej średniej szkoły odzieżowej, która stanowiłaby nadbudowę już istniejącej szkoły przysposobienia krawiecko-bielżniarskiego. Wszystkie te wnioski Rad Narodowych, poparte przez terenowe organizacje partyjne wpłynęły do Kuratorium Okręgu Gdańskiego i będą rozpatrywane przy

projektowaniu sieci szkół zawodowych na 1949/50 rok.

GDAŃSKA WOJ. R. N. PORZĄDKUJE SPRAWY ROLNE

Na odprawach szkoleniowych, jakie się odbyły w listopadzie ub. r. we wszystkich powiatach woj. gdańskiego położono specjalny nacisk na przepracowanie zagadnień rolnych (akcji siewnej, likwidacji odlogów, działalności ośrodków maszynowych itp.) już w okresie zimowym. Stwierdzono jednak, że prezydium PRN i GRN — mimo iż składają się w przeważnym stopniu z przedstawicieli rolnictwa nie zainteresowały się poważnie tymi sprawami. Komisja Rolna GWRN — jako zadanie na miesiąc kwiecień — postawiła sprawę kontroli tych akcji. Wszystkie prezydium powiatowych rad narodowych otrzymały — prócz kwestionariuszy — kalendarz prac. Od 16 — 19 kwietnia prezydium zapoznaje się z zagadnieniami, na które musi odpowiedzieć, mobilizuje komisję kontroli w gminach. 19 kwietnia do każdego powiatu wyruszyła komisja wojewódzka, złożona z 2 radnych Woj. R. N., jednego członka Kom. Kontroli Społecznej i jednego członka Komisji Rolnej, docierając z pomocą powiatowych komisji aż do gmin. 26 kwietnia Komisje Kontroli Społ. opracowały wnioski pokontrolne na Prezydium, które zarządza dodatkową kontrolę na szczeblu powiatowym tych instytucji, które były związane z akcjami rolnymi. 29 kwietnia prezydium PRN zawiadania G. Woj. R. N., czy i jakie zarządzenia zostały wydane w wyniku przeprowadzonej kontroli. Woj. Komisja Rolna uznając, że prace na odcinku rolnym dotychczas były słabo skoordynowane, uważa siebie za powołaną do objęcia całości tych zagadnień. Osiemnaście pytań rozсланego kwestionariusza, badającego niedociągnięcia w zakresie pomocy sąsiedzkiej, działalności ośrodka maszynowego i remontów maszyn, kontraktacji nasion oleistych i trzody — pozwoli Komisji Rolnej zorientować się w brakach i potrzebach rolnictwa na terenie województwa gdańskiego.

DZIELNICE ROBOTNICZE GDAŃSKA — OTRZYMAŁY NOWE MIESZKANIA I GAZ

Z powodu wielkich zniszczeń wojennych miasta Gdańska, ludność robotnicza mieszka w osiedlach podmiejskich, pozbawionych wielu wygod. Toteż największą radość spowodowało doprowadzenie — w ramach akcji poprawy komunalnych warunków bytu klasy robotniczej — rurociągu gazowego do Sianek, dzielnicy robotniczej Gdańska. Zaopatrzenie kilkuset rodzin w gaz (5 km rur) kosztowało 8 milionów zł. W ramach tej akcji wyremontowano również 1218 mieszkań, czyli 3342 izby, z czego na najbardziej zniszczony Gdańsk przypada 2285 b.

Dzielnice Gdyni Rumie — zamieszkuje przeważnie robotnicy portu gdyńskiego, toteż otrzymała ona 4 miliony zł na remonty domów mieszkalnych. Samorząd w Starogardzie rozpoczął w ub. roku budowę domu dla robotników. Akcja Rady Państwa dopomogła do dalszego prowadzenia budowy, tak, że PRN mogła przekazać 20 rodzinom przodowników pracy nowy dom mieszkalny. We wszystkich tych pracach dopomagała bezpłatnie miejscowa ludność.

JAK „PRACUJE“ POWIATOWA RADA NARODOWA W PSZCZYNIE?

Na plenarnym posiedzeniu Powiatowej Rady Narodowej w Pszczynie przy stanie liczbowym Rady 56 w grudniu 1948 r. było nieobecnych 16, podczas gdy na posiedzeniu plenarnym w dniu 18.III.1949 r. liczba nieobecnych wzrosła do 17, a w dniu 8.III.49 r. aż do 21.

Powiatowa Rada Narodowa w Pszczynie nie przesyła sprawozdań do Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach. Komisje Oświatowa i Rolna nie pracują. Gminy powiatu pszczyńskiego nie są w dostatecznej mierze inspekcjonowane. Podnieść aktywność, wziąć się do pracy, ożywić działalność Prezydium i Komisji — oto zadania stojące przed Powiatową Radą Narodową w Pszczynie.

Równocześnie zapytać należy Wojewódzką Radę Narodową w Katowicach, jakie przedsięwzięła kroki dla naprawienia tego stanu rzeczy.

Z PRAC KWIDZYŃSKIEJ PRN W ZAKRESIE OSADNICTWA.

PRN w Kwidzynie przeprowadziła ewidencję zagród wiejskich celem stwierdzenia stanu chłonności poniemieckich budynków mieszkalnych i gospodarczych, dla zorientowania się w możliwościach dosiedlenia osadników. Przy regulacji bowiem gospodarstw wiejskich spora ilość gospodarstw rolnych okazała się jako wolne działki bez zabudowań. Akcja osadnicza trwa w dalszym ciągu — przybyło 40 rodzin z woj. centralnych, spodziewanych jest jeszcze 100. W akcji likwidacji odłogów PRN powołała specjalne Komisje Opiekuńcze dla każdej gminy powiatu, które będą czuwać, by każda działka była uprawiona.

STOŁ. RADA NARODOWA W WARSZAWIE — DZIECIOM.

Pragnąc umożliwić najmłodszym dzieciom, zamieszkałym na przedmieściach — obejrzenie Warszawy w dekoracjach pierwszomajowych — Stołeczna Rada Narodowa postawiła do dyspozycji przedszkoli miejskich kilka autobusów osobowych i ciężarowych M.Z.K. W godzinach przedpołudniowych, w sobotę, krążyły po mieście pojazdy pełne uradowanych, najmłodszych obywateli, z których niektórzy po raz pierwszy oglądali centrum miasta.

WOJ. R. N. W ŁODZI SZKOLI SWOJE GMINNE RADY NARODOWE

Prezydium Woj. R.N. łącznie z prezydiami powiatowych rad narodowych wybrało z pośród członków powiatowych rad narodowych zespoły opiekunów, których zadaniem będzie stała opieka i kontrola nad gminnymi radami narodowymi. Zespoły te składają się z aktywistów powiatowych rad narodowych, wyrobionych pod względem politycznym i społecznym. Każdy z zespo-

łów otrzymuje pod opiekę jedną z gminnych rad narodowych, którą szkoli, instruuje i opiekuje się. Do obowiązków takiego opiekuna w szczególności należy:

- każdorazowe uczestnictwo w posiedzeniach gminnej rady narodowej (posiedzenia odbywają się w/g z góry ułożonego planu — terminarz kwartalny posiedzeń zaprowadzony);
- wyglaszanie na plenarnych posiedzeniach gminnych rad narodowych referatów na tematy polityczne i z zakresu zagadnień samorządowych oraz na aktualne tematy społeczno-gospodarcze; Aby zespoły opiekuńcze odpowiednio przygotować do oczekujących je zadań i pracy w gminnych radach narodowych — prezydium Woj. RN zorganizowało w lutym i marcu r.b. we wszystkich powiatach jednodniowe konferencje szkoleniowe.

Przeciętna liczba uczestników na kursie szkoleniowym wynosiła ponad 100 osób w każdym powiecie.

Na kursach tych wygłoszone zostały referaty na następujące tematy:

- aktualne zagadnienia polityczne
- organizacja i zakres działania rad narodowych
- organizacja i zakres działania samorządu terytorialnego
- zadania i obowiązki gminnych komisji, a mianowicie: kontroli społecznej, oświatowej, drogowej, rolnej, zdrowia i innych.
- zagadnienia społeczno-gospodarcze.

MOST ODBUDOWANY SZARWARKIEM

Na drodze ze wsi Tralewo do Nowego Stawu (woj. gdańskie) podczas działań wojennych został zniszczony most, co powodowało nakładanie drogi z Tralewa i Lasek do Nowego Stawu o 5 km. Kosztorys odbudowy mostu wynosił 1.610.000 zł. Most odbudowano tylko kosztem 240.000 zł. dzięki inicjatywie ob. Antoniaka mieszkańca Tralewa, systemem gospodarczym i w drodze dobrowolne-

go szarwarku przez chłopów i robotników rolnych. Co więcej, oddano go do użytku w dniu 3 kwietnia, mimo że termin ukończenia robót, planowano na dzień 1 maja b. r.“.

ŁĄCZNOŚĆ PREZYDIUM WOJ. R. N. W LUBLINIE I TERENIE

Przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie, członek Prezydium tejsze Rady i pracownicy Biura Prezydium Woj. Rady Narod. w 1948 r. wyjeżdżali w teren 90 razy. Przewodniczący Wojew. Rady Narodowej był w terenie 32 razy.

Członkowie Prezydium Ob. Ob. Gabryl i Orłowski po 1 razie. Jeden wyjazd w teren na rok dla członka Prezydium Woj. Rady Narod. — to stanowczo mało!

Powiatowa Rada Narodowa w Biłgoraju w 1948 r. nie była ani raz lustrowana.

UREGULOWANIE F. O. R. PRZEZ GMINNE RADY NARODOWE POW. RADZYMIŃSKIEGO

Po zmianie składu społecznego gminnych rad narodowych na terenie powiatu radzyńskiego (woj. warszawskie) radni gminni wykryli 795,8 ha gruntów ukrytych przed FOR-em.

W gminie Jadów	—	31 ha
Kobyłka	—	6 „
Radzymin	—	162 „
Zabrodzie	—	200 „
Kamieńczyk	—	80 „
Małopole	—	160 „
Strachówka	—	154 „

Grunty ukrywali bogacze wiejscy, przepisując je fikcyjnie na członków rodziny. Jako członkowie komisji wymiarowych stosowali poza tym często niewłaściwy wymiar podatku gruntowego w stosunku do biedoty wiejskiej.

Po zmianie składu społecznego gminnych rad narodowych sprawy te zostały uregulowane i uporządkowane.

Wszelkie zamówienia i reklamacje związane z prenumeratą „Rady Narodowej” należy kierować do Kolportażu Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik”, Warszawa, Plac Trzech Krzyży 16.

Porady prawne pod red. dr Jerzego Starościaka

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Sandomierzu zapytuje jakie są podstawy prawne wprowadzenia w miastach obowiązku warty nocnej.

Odpowiedź:

Podstawę prawną istnienia wart nocnych w gminach miejskich i wiejskich stanowią przepisy art. 2, art. 28 ust. 1 i ust 2 pkt. 4 oraz art. 30 ustawy o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (poz. 365. Dz. U. R. P. z 34 r.).

Przepisy powyższe postanawiają, że spełnianie zadań związanych z ochroną przed pożarami i innymi klęskami, w granicach gmin, powierza się przełożonym tych gmin, jako organom wykonawczym rządowych władz administracji ogólnej.

Przełożeni gmin, a więc wójtowie lub burmistrzowie obowiązani są, po wysłuchaniu opinii kolegium zarządu gminy, sprowadzić regulamin zapobiegania klęskom, który po zatwierdzeniu go przez starostę, obowiązuje wszystkie osoby, w gminie zamieszkałe lub czasowo w niej przebywające.

Od obowiązku pełnienia warty nocnej zwolnione są osoby wymienione w art. 29 cytowanej na wstępie ustawy oraz osoby wyszczególnione w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 24 marca 1939 r. o zwalnianiu od niektórych obowiązków, wynikających z ustawy o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 31 poz. 206).

St. Karpiński

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Nowakowie wie zapytuje, czy podlega podatкови obrotowemu wykonywanie zajęć chałupniczo - rzemieślniczych przez rolników.

Odpowiedź:

Stosownie do postanowień art. 4 ust. 20 dekretu z dnia 25 października 1948 r. o podatku obrotowym (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 413), **wolny jest od podatku obrotowego przemysł ludowy i domowy oraz praca chałupnicza albo rzemieślnicza wykonywana ubocznie przez rolników lub pracowników rolnych osobiście albo z udziałem najwyżej jednego członka najbliższej rodziny.**

Za czynności wykonywane ubocznie w rozumieniu dekretu rozumieć należy czynności rękodzielnicze, wówczas jeżeli stanowią **dotatkowe źródło** dochodu rolnika lub pracownika rolnego, których głównym źródłem dochodu jest gospodarstwo rolne lub praca w gospodarstwie rolnym.

Za członków najbliższej rodziny uważa się małżonkę, krewnych i powinowatych, pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą wykonującą przemysł ludowy lub domowy, pracę chałupniczą albo rzemieślniczą, dostawę produktów leśnych i łąkowych (rozp. Ministra Skarbu z dnia 8 marca 1949 r. (Dz. U. R. P. Nr 17 poz. 108) w sprawie wykonania dekretu z dnia 25.10.1948 r. o podatku obrotowym. Takimi wolnymi od podatku zajęciami chałupniczymi może być np. wyrób na Podhalu sitek, lasek, kapców, chałupniczy wyrób tkanin ludowych, kilimów, pamiętek letniskowych itp.

M. Nowakowski

Zarząd gminy Lipiany zapytuje, czy otrzymywane przez gminę 3% od pobranych składek na rzecz P.Z.U.W. pokrywają również należności za doręczanie przez gminę pism P.Z.U.W. — czy należy ewentualnie za te czynności pobierać oddzielną opłatę.

Odpowiedź:

Za przesyłanie za pośrednictwem urzędu gminnego pism — P.Z.U.W. winien wnosić specjalną opłatę.

Uzasadnienie.

Paragraf 18 rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 20 kwietnia 1948 r. o przymusowym ubezpieczeniu od ognia głosi, że zarządy gminne otrzymują wynagrodzenie w wysokości 3% od pobranych przez nie składek za

1. czynności związane z wykonywaniem przymusowego ubezpieczenia,
2. za pobór składek.

Czynności gminy, związane z wykonywaniem przez nie przymusowego ubezpieczenia są wyliczone w § 6 p. 1 i 2 wyżej wspomnianego rozporządzenia. Nie znajdujemy w tym paragrafie przepisu, któryby wyraźnie zobowiązywał Zarząd Gminny do dostarczania korespondencji urzędowej wysyłanej z P.Z.U.W. do osób zamieszkałych na terenie danej gminy.

Sprawa przesyłania tych pism jest unormowana § 14 tegoż rozporządzenia, mocą którego P.Z.U.W. przesyła właścicielowi budowli dowód ubezpieczeniowy „bezpośrednio lub za pośrednictwem zarządu gminnego“. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że przepis ten nie daje P.Z.U.W. prawa wyboru, w jaki sposób zechce doręczyć zainteresowanemu swoje pisma, lecz wskazuje mu przede wszystkim bezpośrednio przesyłanie, to jest przez pocztę — a doręczanie za pośrednictwem urzędu gminnego, jako pomocnicze, ogranicza się do miejscowości, gdzie nie jest zorganizowana pocztowa służba doręczeń.

Na podstawie art. 1 ustawy z 11 stycznia 1938 r. o doręczaniu pism urzędowych przez gminy (Dz. U.R.P. Nr 3 poz. 16) gminy są obowiązane do nieodpłatnego doręczania pism urzędowych jedynie w przypadkach przez akt ustawodawczy wyraźnie określonych. Za określenie takie nie można uznać § 14 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia z dnia 20 kwietnia 1948 r.

Wobec powyższego należy uznać, że gmina doręczając pisma urzędowe P.Z.U.W. w miejscowościach nie objętych stałą zorganizowaną służbą doręczeń pocztowych, może i winna żądać zwrotu kosztów doręczeń w wysokości określonej w § 1 rozp. z dnia 18 listopada 1930 r. (Dz. U.R.P. Nr 92 poz. 719) tj. w wysokości równąjącej się podwójnej opłacie pocztowej za list zwykły najniższej wartości.

Wyżej wspomniana porada jest zgodna z okólnikiem Nr 49 M.A.P. z 4 czerwca 1948 r. (Dziennik Urzędowy M.A.P. Nr 5 z 1948 r.) .

mgr. T. Hattowski

Powiatowa Rada Narodowa w Grajewie zapytuje, czy przewodniczącemu powiatowej rady narodowej, który cały czas poświęca na pracę w radzie przysługuje prawo do zniżki kolejowej z tytułu zajmowanego stanowiska i na jakiej podstawie.

Odpowiedź:

Przewodniczącemu powiatowej rady narodowej, mimo, że całkowicie poświęca swój czas na pracę w radzie, z tego tytułu ulgi kolejowe na ogólnych zasadach dla pracowników samorządowych nie przysługują, gdyż przewodniczący rad narodowych nie zostali objęci rozporządzeniem Ministrów Administracji Publicznej

i Ziem Odzyskanych z dnia 4 listopada 1946 r. w sprawie ulg taryfowych przy korzystaniu z państwowych środków komunikacyjnych przez członków organów wykonawczych i pracowników związków samorządu terytorialnego (Dz. U.R.P. Nr 64 poz. 361).

mgr. St. Ślubowski

Zarząd gminy Dobrzyce zapytuje, czy budynek stanowiący własność prywatną, przebudowany i zajęty w okresie okupacji przez biura zarządu gminy, może być przedmiotem wywłaszczenia na rzecz tejże gminy, na podstawie przepisów dekretu z d. 7.IV.1948 (Dz. U. Nr 20, poz. 138).

Odpowiedź:

Nie przesądzając stanowiska, jakie zająć mogą kompetentne w tej sprawie władze tj. wojewoda, z braku dostatecznej znajomości stanu faktycznego, przyjąć raczej należy, że budynek taki w tym trybie nie może być wywłaszczony. Przedmiotem wywłaszczenia przewidzianego w trybie omawianego dekretu mają bowiem być te obiekty, których przywrócenie do stanu pierwotnego napotykałoby na poważne trudności i które stały się obecnie niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania urzędów publicznych.

W danym wypadku drogą właściwą wydaje się zawarcie kontraktu najmu bądź też wykup budynku.

St. Karpiński

Zarząd gminy Lipiany zapytuje, kto przewodniczy na zebraniu G.R.N. o ile na nim jest nieobecny przewodniczący i wiceprzewodniczący.

O ile na sali obrad jest obecny delegat P.R.N. czy w tym wypadku może on objąć przewodnictwo zebrania.

Odpowiedź:

Przepisów prawnych regulujących tę kwestię nie ma. Utał się jednak zwyczaj, że w wypadku nieobecności przewodniczącego i jego zastępcy obradom przewodniczy jeden z członków prezydium.

Nie jest dopuszczalne, aby na posiedzeniu G. R. N. przewodniczył delegat P.R.N. z tego powodu, że nie jest on członkiem gminnej rady narodowej.

mgr. T. Hattowski

Zarząd gminy Lipiany zapytuje czy w wypadku gdy starostwo nie ureguluje rachunku za doręczanie pism urzędowych można nie przyjmować pism do doręczania — ewentualnie, czy nie należałoby w tej sprawie zwrócić się bezpośrednio do M.Z.O.

Odpowiedź:

Sprawę powyższą reguluje rozporządzenie z dnia 18 listopada 1930 r. (Dz. U.R.P. Nr 92 poz. 719), które w § 2 postanawia, że zwrot kosztów doręczania urzędów gminnym przez urzędy żądające jego doręczenia następuje zasadniczo równocześnie z zarządzeniem doręczenia, w gotówce albo w znaczkach pocztowych. Władze państwowe i samorządowe, pozostające w częstszej styczności z gminą w zakresie doręczania wezwań i innych pism urzędowych mogą zwracać tej gminie koszt ryczałtem, w stałych odstępach czasu, ustalonych w porozumieniu z gminą.

W wypadku zalegania z zapłatą zarząd gminy nie może zaprzestać doręczania pism, a jedynie może zwrócić się do właściwej władzy o wyrównanie zaległości, a w wypadku nieuregulowania opłat przez starostwo gmina winna przedstawić sprawę wojewodzie.

mgr. T. Hattowski

Wydział Powiatowy w Łączyce zapytuje, kto jest w świetle obowiązujących przepisów prawnych pracodawcą osób zatrudnionych w biurze przydzielonym rady narodowej, a w związku z tym, jak należy interpretować punkt 11 okólnika Kancelarii Rady Państwa Nr 1 z 18 stycznia 1949 r. w sprawie organizacji biur rad narodowych oraz czy Wydział Powiatowy ma obowiązek wykonywania prac technicznych związanych z przyjmowaniem i zwalnianiem pracowników, tudzież do prowadzenia ich akt personalnych.

Odpowiedź:

Pracodawcą osób zatrudnionych w biurze przydzielonym powiatowej rady narodowej jest powiatowy związek samorządu terytorialnego, posiadający osobowość prawną. Punkt 11 okólnika Kancelarii Rady Państwa stanowiący, że pracowników biura rady narodowej powołuje prezydium rady, które może przelać swoje uprawnienia w tym zakresie na przewodniczącego rady — należy rozumieć w ten sposób, że prezydium, względnie z jego upoważnienia przewodniczący rady wskazuje osoby, które mają być zaangażowane w biurze rady na pracowników, przedstawiony w ten sposób kandydat zawiera umowę ze związkiem samorządowym, który staje się jego pracodawcą.

Techniczną stroną zawarcia umowy o pracę przeprowadza Wydział Powiatowy, w imieniu którego przewodniczący wydziału podpisuje umowę z pracownikiem. Również stroną techniczną związaną ze sprawami personalnymi osób zatrudnionych w biurze rady załatwia Wydział Powiatowy w całej rozciągłości, a więc prowadzi wykazy zatrudnienia, sprawy związane z wypłatą poborów, ubezpieczeniem pracowników, itp. We wszystkich jednak sprawach personalnych i służbowych pracowników biur przydzielonych rad narodowych, prezydium rady narodowej lub z jego upoważnienia przewodniczący rady narodowej posiada głos decydujący. Do kompetencji prezydium rady narodowej należy w szczególności merytoryczne i ostateczne zdecydowanie o sprawie zaszeregowania pracowników biur rad narodowych. Przy zaszeregowaniu pracowników rady, prezydium rady narodowej winno przestrzegać przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z 19 lutego 1949 r. w sprawie ustalenia stanowisk służbowych i zaszeregowania do grup uposażenia pracowników samorządowych (Dz. U. R. P. Nr 14 poz. 92).

Mgr St. Ślubowski

Zarząd Miejski w Lidzbarku (powiat Działdowo) zapytuje, czy rejestratorowi, pełniącemu równocześnie obowiązki bibliotekarza miejskiej biblioteki publicznej poza godzinami służbowymi, który z tego tytułu otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie, można wypłacać w dalszym ciągu to wynagrodzenie.

Odpowiedź:

Odpowiedź na podane pytanie daje okólnik Ministra Administracji Publicznej Nr 102 z 20 grudnia 1948 r. (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Administracji Publicznej Nr 48) i okólnik Ministra Ziem Odzyskanych Nr 57 z tej samej daty (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Ziem Odzyskanych Nr 27), w sprawie nowych zasad uposażenia i stanu zatrudnienia w związkach samorządu terytorialnego, który w rozdziale VI, część 2-ga — Prace specjalne i czynności dodatkowe — stanowi: powierzanie pracownikom samorządowym dodatkowo płatnych prac specjalnych względnie czynności

dotychczasowych nie należących wyraźnie do ich obowiązków służbowych może mieć miejsce w tych wypadkach i na tych zasadach, jakie stosowane będą w służbie państwowej. Wytyczne w tej sprawie wydane zostaną przez Ministerstwo Administracji Publicznej. Do czasu wydania tych wytycznych może mieć miejsce wynagradzanie pracowników za wspomniane prace i za czynności dodatkowe w ramach kredytów przewidzianych na ten cel w budżetach samorządowych na rok 1949 i na zasadach, ustalonych przez kolegalne organa wykonawcze poszczególnych związków samorządowych.

Wyплаты wynagrodzeń poszczególnym pracownikom wymagają pisemnej zgody przewodniczącego organu wykonawczego związku samorządowego, w danym wypadku burmistrza.

mgr. St. Ślubowski

Zarząd Gminny w Obornikach Południe zapytuje: czy Powiatowy Związek Samorządowy jest zobowiązany pokryć 70% kosztów leczenia osoby umysłowo chorej, umieszczonej w szpitalu psychiatrycznym, czy też gmina wiejska zobowiązana jest zapłacić w całości wspomniane koszty.

Odpowiedź:

Za osoby umysłowo chore, umieszczone w szpitalach psychiatrycznych w braku osób, zobowiązanych do ponoszenia opłat z tytułu obowiązku alimentarnego, wszelkie koszty w całości pokrywa Skarb Państwa.

Uzasadnienie

Na podstawie pkt. 2 art. 9 i pkt. 1 art. 4 ustawy z dnia 7 kwietnia 1949 r. o pokrywaniu opłat w szpitalach, będących zakładami społecznymi służby zdrowia (Dz. U.R.P. Nr. 25 z dnia 29 kwietnia 1949 r. poz. 174) Skarb Państwa w braku osób, obowiązanych do pokrywania opłat z tytułu obowiązków alimentarnych — pokrywa w całości opłaty za leczenie osób, które trwale nie posiadają dostatecznych środków do zaspakajania niezbędnych potrzeb życiowych i ze względu na wiek bądź stan zdrowia są niezdolni do pracy zarobkowej całkowicie albo w stopniu, uniemożliwiającym zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych, jeżeli umieszczone są w szpitalach psychiatrycznych, jako chore umysłowo, a które na skutek upływu ustawowego okresu po ustaniu stosunku pracy — utraciły uprawnienia do świadczeń leczniczych ze strony ubezpieczalni społecznej.

Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Sulęcinie zapytuje, czy powiatowa rada narodowa może podjąć uchwałę zwalniającą członków powiatowej względnie gminnej rady narodowej od obowiązku wykonywania szarwarku.

Odpowiedź:

Rady narodowe nie mogą podejmować uchwał zwalniających członków rad od obowiązku świadczeń szarwarkowych. Ustawa z dnia 26 marca 1935 roku (Dz. U. R. P. Nr 27 poz. 204) o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne nie przewiduje bowiem zwolnień, które by można było zastosować do członków rad.

Natomiast okólniki Kancelarii Rady Państwa nie tylko że nie przewidują podobnych zwolnień lecz przeciwnie zawierają postanowienia nakładające na radnych obowiązek sumiennego wywiązywania się z ponoszenia

wszelkiego rodzaju ciężarów publicznych. (Np. okólnik 205 z 47 r. i 67 z 48 r.)

Od przypadającego wg ustawy z dn. 26 marca 1935 r. obowiązku robocizny pieszej lub zaprzęgowej można się jednak zwolnić przez zapłacenie równowartości pieniężnej świadczenia, w wysokości ustalonej przez gminną radę narodową.

Gminna Rada Narodowa w Czyżkach zapytuje, czy należy wypłacać diety członkom komisji kontroli społecznej za pracę w Komisji.

Odpowiedź:

Uchwała Rady Państwa Nr 244/48 z 25 października 1948 r. w sprawie zasad wynagrodzeń za pracę w radach narodowych opublikowana w okólniku Kancelarii Rady Państwa Nr 67 z 29 października 1948 r. stanowi, że członkowie komisji rad narodowych oraz członkowie rad narodowych mogą otrzymywać diety za pracę w radzie narodowej lub jej komisjach. Diety wypłacane są za faktyczny udział w posiedzeniach w wysokości oznaczonej uchwałą rady — z tym jednak, że wysokość ich nie może przekraczać na Ziemiach Odzyskanych sumy zł 500, na ziemiach dawnych sumy 450 zł. Uchwała rady narodowej ustalająca wysokość diet wymaga zatwierdzenia przez prezydium rady narodowej wyższego stopnia (jeśli idzie o gminę zatwierdza uchwałą Prezydium P. R. N.).

Diety nie powinny być przyznawane w sposób mechaniczny, a przy ich wypłacie winna być brana pod uwagę rzeczywista sytuacja materialna, względnie rzeczywisty uszczerbek, jaki ponosi członek rady narodowej w związku z pełnieniem przezeń funkcji w radzie narodowej lub komisji kontroli społecznej. Rady narodowe przy podejmowaniu uchwał odnośnie wysokości diet za udział w pracach komisji powinny mieć na uwadze, aby ograniczanie sum na diety nie powodowało zakłócenia w normalnym toku prac komisji i rady, a w szczególności w pracy komisji kontroli społecznej. Powinny mieć jednak na uwadze i to, aby sumy na ten cel przeznaczone, nie były preeliminowane zbyt wysoko co prowadziłoby do zbytnej rozbudowy wydatków administracyjnych rady, które powinny być jak najniższe.

mgr. St. Ślubowski

Prezydium Gminnej Rady Narodowej gminy Puck — wieś powiatu morskiego zapytuje czy członek gminnej komisji kontroli społecznej, który został wybrany na członka zarządu gminnego może w dalszym ciągu być członkiem gminnej komisji kontroli społecznej.

Odpowiedź:

Jakkolwiek ze względów formalnych nie ma podstaw do odmówienia nowowybranemu członkowi Zarządu Gminnego, pozostawania na stanowisku członka Gminnej Komisji Kontroli Społecznej, to jednak tego rodzaju połączenie funkcji nie wydaje się wskazane ze względów zasadniczych. W zakres bowiem prac Gminnej Komisji Kontroli Społecznej między innymi wchodzi również Kontrola działalności Zarządu Gminnego. Toteż udział w przeprowadzeniu tego rodzaju kontroli przez osobę, która pełni również funkcję członka Zarządu Gminnego mógłby wzbudzić zastrzeżenia co do obiektywnej oceny działalności tego urzędu wśród miejscowego społeczeństwa. Aby tego uniknąć nie należy dopuszczać do łączenia obu tych funkcji w jednej osobie.

Wiadomości urzędowe

UCHWAŁA RADY PAŃSTWA

z dnia 6 maja 1949 r.

w sprawie zlecenia Najwyższej Izbie Kontroli stałego kontrolowania związków i instytucji korzystających z pomocy Państwa albo wykonujących czynności zleczone w zakresie administracji publicznej i gospodarstwa narodowego.

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 2 i ust. 2 ustawy z dnia 9 marca 1949 r. o kontroli państwowej (Dz. U. R. P. Nr 13 poz. 74), — Rada Państwa zleca Najwyższej Izbie Kontroli stałe kontrolowanie wszystkich związków i instytucji, korzystających z pomocy Państwa, albo wykonujących czynności zleczone w zakresie administracji publicznej i gospodarstwa narodowego.

Z każdej kontroli przeprowadzonej na podstawie niniejszej uchwały Najwyższa Izba Kontroli składa sprawozdanie Radzie Państwa.

OKÓLNIK Nr 26

z dnia 28.IV. 1949 r.

**w sprawie prenumeraty dwutygodnika „R a d a
N a r o d o w a“**

Niektóre rady narodowe zwróciły się o wysyłanie dwutygodnika „Rada Narodowa“ w ilościach mniejszych od dotychczas prenumerowanych, w poszczególnych przypadkach nawet poniżej norm minimalnych ustalonych w rozdzielniku Kancelarii Rady Państwa, a wyrażających się ilością:

- 2 egz. dla gminnych rad narodowych i miejskich rad narodowych miast niewydziałonych
- 5 „ „ powiatowych rad narodowych i miejskich rad narodowych miast wydzielonych
- 8 „ „ wojewódzkich rad narodowych.

Ograniczenia prenumeraty motywowane są wprowadzeniem systemu oszczędnościowego. Zachodzi jednak obawa, że w wielu wypadkach ma się tu do czynienia z fałszywie pojętą oszczędnością.

W związku z powyższym Kancelaria Rady Państwa przypomina postanowienia okólników z dnia 21 kwietnia 1947 r. L. dz. 630/Org/47 i z dnia 30 marca 1948 r. L. dz. XI/Org/1355/48 o znaczeniu dwutygodnika „Rada Narodowa“ dla rad narodowych i ich organów wykonawczych. W szczególności „Rada Narodowa“, komunikując i omawiając zarządzenia i intencje organów kierujących gospodarką komunalną i całą działalnością rad narodowych, poruszając poszczególne aktualne zagadnienia, którymi zajmują się lub powinny się zająć rady narodowe i ich organa, omawiając sposoby wykonania zadań, zaznajamiając czytelników z doświadczeniami i osiągnięciami poszczególnych rad narodowych i ich organów itd. — powinna być niezbędną pomocą i przewodnikiem w pracy rad narodowych, ich prezydiów, organów wykonawczych i pracowników.

System oszczędzania nie polega na mechanicznym obniżaniu wydatków, lecz na jak najbardziej produktywnym wydawaniu. W danym wypadku oszczędność winna polegać nie na ograniczaniu wydatku na prenumeratę, lecz na najlepszym wykorzystaniu prenumerowanych egzemplarzy, które winny docierać do członków prezydiów, do przewodniczących komisji, do aktywniej-

szych radnych, do członków organów wykonawczych, do pracowników biur rad narodowych oraz do pracowników organów wykonawczych. I nie tylko powinny docierać, ale winny być naprawdę czytane. Szczególnie godne zalecenia jest dyskutowanie poruszonych w „Radzie Narodowej“ zagadnień na posiedzeniach i konferencjach szkoleniowych.

Taki możliwie szeroki kolportaż i wykorzystanie niezbędnej liczby egzemplarzy „Rady Narodowej“ będzie właściwie pojętym zadaniem oszczędnościowym, przyczyni się bowiem do podniesienia poziomu i usprawnienia pracy rad narodowych, ich organów i ich pracowników.

Kancelaria Rady Państwa nie uważa za możliwe zmniejszenia ustalonego minimum egzemplarzy dla rad narodowych. Jeżeli w poszczególnych przypadkach liczba obecnie prenumerowanych egzemplarzy jest oczywiście za duża, t.j. jeżeli dane prezydium rady narodowej nie potrafi zorganizować należytego wykorzystania prenumerowanych egzemplarzy, w takim razie prenumeratę należy ograniczyć. Prezydium winno to jednak czynić z dużą ostrożnością pod kątem widzenia rzeczywistych potrzeb i możliwości, aby przez źle zrozumianą oszczędność nie obniżyć prac rad narodowych, ich organów i pracowników przez oderwanie ich od czasopisma, posiadającego duże znaczenie dla ich działalności.

OKÓLNIK Nr 27

z dnia 28.IV. 1949

w sprawie nadsyłania danych personalnych dotyczących przewodniczących i członków prezydiów rad wojewódzkich oraz przewodniczących powiatowych i miejskich rad miast wydzielonych.

W związku z zamierzonym zaprowadzeniem centralnej kartoteki przewodniczących i członków prezydiów wojewódzkich rad narodowych, przewodniczących powiatowych rad narodowych i przewodniczących miejskich rad narodowych miast wydzielonych Kancelaria Rady Państwa, zaleca co następuje:

1. Prezydium Wojewódzkich Rad Narodowych nadesłać do Kancelarii Rady Państwa w terminie do 20 maja 1949 roku dane personalne dotyczące przewodniczących i członków prezydiów danej rady wojewódzkiej (ankiety wg. zał. wzoru Nr 1 i Nr 2) oraz szczegółowe przez nich własnoręcznie napisane życiorysy.
2. Prezydium Powiatowych Rad Narodowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych nadesłać do Kancelarii Rady Państwa w terminie do 20 maja 1949 roku dane personalne dotyczące przewodniczących rad powiatowych i miejskich rad miast wydzielonych (ankieta wg. wzoru Nr. 1) oraz szczegółowe przez nich własnoręcznie napisane życiorysy.
3. W przypadku zmian na stanowiskach przewodniczących i członków prezydiów rad wojewódzkich, przewodniczących powiatowych rad narodowych i miejskich rad narodowych miast wydzielonych, właściwe Prezydium nadsyłać będą każdorazowo do Kancelarii Rady Państwa dane personalne dotyczące nowoobjętego stanowiska wraz z jego

własnoręcznie napisanym życiorysem — w terminie dwutygodniowym od dnia objęcia przez niego funkcji.

(Wzory ankiet wojewódzkie, powiatowe i miejskie rady narodowe otrzymują bezpośrednio).

OKÓLNIK Nr 28
z dnia 2.V.1949 r.

w sprawie współpracy Rad Narodowych z Prokuraturą Sądów Powszechnych

Usprawnienie walki z przestępczością, stanowiące jedno z poważniejszych zagadnień społecznych, skłania Kancelarię Rady Państwa do poparcia inicjatywy Ministerstwa Sprawiedliwości idącej w kierunku ściślejszej współpracy rad narodowych z prokuraturą.

Obecność przedstawiciela prokuratury sądów powszechnych na plenarnym posiedzeniu rady narodowej ułatwi prokuratorom zapoznanie się z aktualnymi zagadnieniami terenowymi, a także da materiały do rozważań w zakresie walki z przestępczością.

Z tych względów Kancelaria Rady Państwa zaleca, by o plenarnych posiedzeniach rad narodowych:

- 1) Prezydya wojewódzkich rad narodowych zawiadamiały prokuratorów właściwych Sądów Apelacyjnych.

W miastach, w których nie zostały jeszcze utworzone Prokuratury Sądów Apelacyjnych (Białystok, Kielce, Rzeszów, Szczecin, Warszawa) — Prokuratorów Sądów Okręgowych.

- 2) Prezydya powiatowych i miejskich rad narodowych (w miastach wydzielonych) zawiadamiały prokuratorów właściwych Sądów Okręgowych.

Zawiadomienia te powinny obejmować poza terminem posiedzenia, porządek dzienny plenarnego posiedzenia.

OKÓLNIK Nr. 29
z dnia 4.V.1949 r.

w sprawie formy i treści sprawozdań wojewódzkich rad narodowych.

Kancelaria Rady Państwa, mając na względzie ważność należytego przedstawiania działalności terenowych rad narodowych, podaje schemat sprawozdania kwartalnego z działalności rady wojewódzkiej.

Prezydya Wojewódzkich Rad Narodowych winny przysyłać do Kancelarii Rady Państwa krótkie sprawozdania miesięczne, natomiast w okresach kwartalnych należy przysyłać wyczerpujące sprawozdania, w których winny być poruszone m. in. wymienione niżej zagadnienia według podanego schematu.

Kancelaria Rady Państwa podkreśla, że wzór ten ma znaczenie pomocnicze, nie wyczerpuje całości zagadnień, zagadnienia istotne, a nieobjęte wzorem należy ujmować, bądź jako dodatkowy punkt w jednym z rozdziałów, bądź też w formie dodania nowych rozdziałów. Dotyczy to w szczególności akcji specjalnych, w których rady biorą udział. Sprawozdania winny być obiektywne, oparte na konkretnych faktach, winny ilustrować całościowo działalność rady, omawiać osiągnięcia i braki w funkcjonowaniu rad ze wskazaniem napotykanego trudności. Sprawozdanie winno być przed wysłaniem omówione i przyjęte na posiedzeniu Prezydium WRN. Sprawozdania kwartalne winny być w 2 egzemplarzach nadsyłane do Kancelarii Rady Państwa w ciągu 15 dni od zakończenia danego kwartału, t. j. w terminach do 15.IV, 15.VII, 15.X i 15.I.

SPRAWOZDANIE

Wzór

z działalności Woj.R.N. za . . kwartał 194 r:

I. Skład rad narodowych.

Rozdział ten winien:

1) Podawać imiennie zmiany w składzie WRN i w składzie Prezydium WRN z omówieniem ich z punktu widzenia socjalnego, politycznego i składu zawodowego.

2) Podawać krótką charakterystykę zmian, jakie zaszły w terenowych radach narodowych również z punktu widzenia socjalnego, politycznego i zawodowego.

II. Prace plenum W.R.N.

Rozdział ten winien obejmować:

1) Ilość odbytych posiedzeń plenarnych WRN, zagadnienia poruszane na plenum oraz przygotowanie i przepracowanie materiału dla plenum.

2) Frekwencję na posiedzeniach z uwzględnieniem ilości nieobecnych usprawiedliwionych i nieusprawiedliwionych.

3) Charakterystykę dyskusji i ważniejsze zagadnienia poruszane w dyskusji ze szczególnym uwzględnieniem wypowiedzi delegatów terenowych rad narodowych (powiatowych rad narodowych) i miejskich rad narodowych miast wydzielonych.

4) Treść ważniejszych uchwał oraz kroki przedsięwzięte dla ich realizacji.

5) Krótką charakterystykę posiedzeń plenarnych rad narodowych powiatowych, miejskich i gminnych ze szczególnym uwzględnieniem przebiegu dyskusji.

6) Kontakt rad z masami, obecność ludności pracującej na posiedzeniach rad narodowych, zebrania sprawozdawcze itp. Punkt ten podawać winien konkretne fakty.

7) W rozdziale tym podać należy również, czy plenum przedyskutowało całość planu gospodarczego i inwestycyjnego województwa (nie tylko planu komunalnego), czy były składane sprawozdania wojewody z całości kształtu działalności administracji publicznej, czy były dyskutowane sprawozdania i programy pracy szefów urzędów niespolonych.

III. Prace Prezydium W.R.N.

Rozdział ten winien obejmować:

1) Ilość posiedzeń Prezydium oraz ważniejsze zagadnienia przepracowane przez Prezydium.

2) Podział pracy w Prezydium WRN.

3) Inspekcjonowanie terenowych rad narodowych przez członków Prezydium, członków poszczególnych komisji, inspektorów Prezydium WRN, pracowników Biura Prezydium Woj. Rady Nar. Punkt ten winien zawierać najważniejsze dane liczbowe i krótką charakterystykę spostrzeżeń inspekcyjnych.

4) Udział członków Prezydium WRN w pracach rad narodowych niższych stopni (zjazdy, kursy szkoleniowe, referaty itp.).

5) Krótką charakterystykę prac prezydiów terenowych rad narodowych i prace inspektorów powiatowych rad narodowych, opiekę prezydiów rad narodowych nad inspektorami.

6) Omówienie form kontroli społecznej i wyników kontroli Prezydium WRN nad działalnością wojewody oraz kontroli prezydiów P.R.N. nad działalnością starostów.

IV. Komisje.

Rozdział ten winien obejmować:

1) Ilość i rodzaj komisji WRN, ilość odbytych posiedzeń, wykonane prace, frekwencje i zmiany w składzie komisji

2) Prace komisji niższych rad narodowych.

Rozdział ten winien podawać oddzielnie prace obowiązkowych komisji, jak również prace ważniejszych komisji spośród pozostałych (Komisje Planowania, Rolne, Zdrowia itp.).

V. Kontrola społeczna.

W dziale tym omówić należy organizację pracy komisji kontroli społecznej, ilość przeprowadzonych kontroli, z uwypukleniem kontroli ważniejszych, rodzaj instytucji kontrolowanych oraz podać kroki, jakie Prezydium podjęło w wyniku tych kontroli.

Rozdział ten winien krótko ujmować działalność kontrolną niższych rad narodowych. Szczególną uwagę zwrócić na-

leży na omówienie wyników kontroli realizacji planu państwowego na terenie województwa.

VI. Budżety samorządowe.

Ze względu na to, że kompletny obraz sytuacji budżetowej dać winny kwartalne sprawozdania z wykonania budżetów, nadsyłane na podstawie okólnika Nr. 20 Kanc. Rady Państwa z dnia 7 kwietnia 1949 r. rozdział ten winien obejmować tylko ogólną charakterystykę gospodarki samorządu na terenie województwa oraz uwypuklić szczególne trudności tej gospodarki. W rozdziale tym winna być omówiona sytuacja finansowa gmin wiejskich, miast niewydziałonych, powiatowych związków samorządowych oraz miast wydziałonych.

Należy również podać przebieg prac nad rozdziałem limitów dotacji z Samorządowego Funduszu Wyrównawczego dla poszczególnych typów związków samorządowych województwa.

W rozdziale tym należy także uwzględnić sprawę wpływu podatku gruntowego.

VII. Akcja szkoleniowa.

Rozdział ten powinien obejmować zarówno przebieg szkolenia na kursach, jak i szkolenie doraźne tak działaczy rad narodowych, jak i pracowników samorządu. Podać należy również przebieg akcji samokształceniowej w terenie.

VIII. Krótka charakterystyka prac biura prezydiального WRN i zmiany w jego obsadzie.

IX. Plan pracy W.R.N. i Prezydium W.R.N.: na następny kwartał.

Poza planem pracy plenum i Prezydium WRN należy w tym rozdziale podać możliwie konkretnie plan prac terenowych rad narodowych oraz wykonanie planu pracy z kwartału sprawozdawczego nie objęte innymi punktami.

X. Uwagi i wnioski własne.

Należy w tym rozdziale podawać uwagi i wnioski specjalne, dotyczące działalności rad danego terenu, napotykanne trudności w pracy oraz konkretne propozycje usprawnienia pracy i aktywizacji rad narodowych.

OKÓLNIAK Nr 33

z dnia 5. V. 1949

w sprawie kontroli społecznej nad działalnością Milicji Obywatelskiej.

Biuro Prezydiálne Krajowej Rady Narodowej okólnikiem z 27 czerwca 1946 r. L. dz. 11046/1330/Org/46 podało do wiadomości Prezydiów Rad Narodowych treść uchwały Prezydium Krajowej Rady Narodowej z dnia 25 czerwca 1946 r. w przedmiocie uprawnień kontrolnych rad narodowych („Rada Narodowa“ Nr 26 z 1946 r.).

Kancelaria Rady Państwa podaje do wiadomości i wykonania treść uchwały Rady Państwa z dnia 13 kwietnia 1949 r.

Prasa o samorządzie

Prasa woj. olsztyńskiego — podkreślając dbałość samorządu o młodzież szkolną, przytacza wysokość przyznanych stypendiów, jakie uchwaliła MRN w Inowrocławiu (30 stypendiów dla młodzieży chłopsko-robotniczej) i Komisja Oświatowa PRN w Słupsku (46 styp. na sumę 1 miliona zł.) (*Zycie Olsztyńskie* nr 95).

W nrze 108 *Zycia Olsztyńskiego* znajdujemy wzmiankę o działalności MRN w Ostródzie, która powołała komisję zdrowia — w miejsce dawnej sanitarnej, i postanowiła zaciągnąć pożyczkę na zupełną odbudowę wodociągów miejskich, oraz wiadomość o dalszej pomocy jaką otrzymali autochtoni pow. szczycieńskiego w postaci 28 bel odzieży z woj. wydziału opieki społecznej.

Zycie Olsztyńskie nr. 112 i 113 zamieszcza dwa obszernie artykuły, dotyczące odbudowy i rozbudowy Olsztyna i wo-

„W uzupełnieniu uchwały Prezydium Krajowej Rady Narodowej z dnia 25 czerwca 1946 r. w przedmiocie uprawnień kontrolnych rad narodowych Rada Państwa postanawia:

- 1) Zgodnie z art 7 dekretu z dnia 7.X.1944 r. o Milicji Obywatelskiej, kontrolę społeczną nad działalnością Milicji Obywatelskiej sprawują rady narodowe terytorialnie właściwe za pośrednictwem swych prezydiów względnie przez Komisję Kontroli Społecznej za każdorazową zgodą prezydium; poszczególni członkowie rad narodowych nie mają prawa przeprowadzania kontroli.
- 2) Przedmiotem kontroli nie mogą być sprawy, dotyczące organizacji wewnętrznej Milicji Obywatelskiej, szkolenia funkcjonariuszów i techniki wykonywania służby, oraz sprawy objęte obowiązkiem zachowania tajemnicy, kontrola nie może powodować zmian w wykonywaniu zarządzeń władz przełożonych kontrolowanej jednostki“.

KOMUNIKAT

Polski Bank Komunalny podaje do wiadomości co następuje:

W myśl dekretu z dn. 25.X.1948 r. o reformie bankowej (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 412) finansowanie związków samorządu terytorialnego, ich przedsiębiorstw i zakładów tak w zakresie kredytów obrotowych jak i inwestycyjnych kontrola ich gospodarki finansowej oraz obsługa S.F.W. należy do Banku Komunalnego.

Datę rozpoczęcia działalności przez ten Bank określi rozporządzenie Ministra Skarbu i z chwilą jej rozpoczęcia ulegną likwidacji Polski Bank Komunalny w Warszawie oraz Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu, które obecnie spełniają wymienione zadania.

Celem przygotowania podstaw dla działalności przyszłego Banku Komunalnego oraz wykonywania tych zadań obecnie tak P.B.K. jak K.B.K. tworzą nowe oddziały w miastach wojewódzkich.

W szczególności Polski Bank Komunalny otworzył w dniu 11.IV. br. oddziały w Lublinie, Białymstoku i Olsztynie, a w dniu 30.IV. br. będą utworzone oddziały w Kielcach i Rzeszowie. K.B.K. otworzył w dniu 5.IV. br. oddział w Bydgoszczy a w dniu 30.IV. br. będzie otworzony oddział w Szczecinie.

W ten sposób w dniu 30.IV.1949 r. będą już czynne we wszystkich miastach wojewódzkich oddziały P.B.K. lub K.B.K.

W bieżącym sezonie budowlanym kredyty na zabezpieczenie, remonty i odbudowę wynoszą 2 miliardy 200 milionów złotych; w sumie tej mieści się 800 milionów na odbudowę miast, 385 na remont zagród chłopskich, a blisko 9 i pół miliona na remonty szkół wiejskich. W Zarządzie Miejskim odbyła się konferencja informacyjna kierowników przedsiębiorstw miejskich — w związku z planem sześciolletnim, który stawia przed nimi nowe zadania i wymaga dalszego usprawnienia pracy. *Zycie Olsztyńskie* nr. 114 podaje przebieg drugiego w tym miesiącu plenarnego posiedzenia O.Woj.R.N. na którym omówiono sprawozdanie z wykonania budżetu za rok 1948, działalność komisji kulturalno-oświatowej, wyniki kampanii siewnej i akcji „H“.

W prasie woj. białostockiego znajdujemy artykuł pt. „Czynnik kontroli społecznej współdziała w usprawnieniu gospodarki miejskiej“ — omawiający zło-

żone na posiedzeniu białostockiej MRN sprawozdanie Komisji Kontroli Społecznej. Trudnością w pracach komisji jest fakt, że nie wszystkie instytucje stosują się do zarządzeń polustracyjnych i nie składają sprawozdań z ich wykonania. Należy podkreślić, że Woj. Komisja Kontroli składa kwartalne sprawozdanie na Plenum, co się przyczynia wydatnie do kontroli i uaktywnienia jej działalności. (**Życie Białostockie Nr 115.**) Nr 113 tego pisma podaje fakt zorganizowania przez biblioteki powiatowe 20 nowych punktów bibliotecznych w powiecie białostockim, etckim i grajewskim. Zostały one oddane do użytku w dniu 1 maja. Piękną inicjatywę okazali mieszkańcy wsi samopomocowej Sokolany w pow. sokólskim. Przystąpili oni do budowy domu ludowego, w którym będzie się mieścić agencja pocztowa, spółdzielnia i Cśrodek Zdrowia — prócz sal świetlicowych i bibliotecznych. Na wniosek GRN — rolnicy tej wsi wysygnowali na budowę domu 3.200 tysięcy ze środków własnych, obecnie zabiegają o udzielenie im kredytu w sumie 1.500 tys. zł. (**Życie Białostockie nr 119.**)

Życie Białostockie Nr 120 zawiera apel do zarządu ogrodów miejskich o uporządkowanie skweru przy ul. Dąbrowskiego, i wiadomość o odprawie wójtów w Wysokiem Mazowieckim, poświęconej usprawnieniu działalności ośrodków maszynowych i realizacji pomocy sąsiedzkiej.

Prasa woj. lubelskiego — podaje przebieg narad oszczędnościowych, jakie odbyły się w Zarządzie Miejskim m. Lublina. W dyskusji na temat oszczędności w poszczególnych agendach miejskich stwierdzono, że drogą reorganizacji i racjonalizacji pracy oraz kontroli można będzie uzyskać poważne sumy. Nad wykonaniem tej akcji czuwa Główna Komisja Oszczędnościowa przy Prezydencie Miasta oraz komisje zakładowe we wszystkich wydziałach i przedsiębiorstwach. (**Życie Lubelskie nr 105.**) Nr 106 tego pisma przynosi dane dotyczące planu inwestycyjnego na 1949 r. w Lublinie. W numerze 109 — Zarząd Miejski m. Lublina apeluje do mieszkańców o dobrowolne zgłoszenia do robót nad zazielenieniem miasta. 12-milionową bowiem subwencję na ten cel z Samorządowego Funduszu Wyrównawczego przyznano tylko pod warunkiem, że będzie ona zużyta jedynie na wydatki rzeczowe; nie wolno użyć jej na opłacenie siły roboczej, którą oblicza się na 6 m. zł., a której będą musieli dostarczyć mieszkańcy Lublina. Pierwsze ochotnicze zgłoszenia już wpłynęły do Zarządu Miejskiego. Cyfry ilustrujące stały wzrost frekwencji w Miejskiej Bibliotece Publicznej podaje nr 109 **Życia Lubelskiego**. B.bliotekę odwiedza dziennie 746 osób, a książek od początku br. wypożyczono 63.036, co stanowi wzrost o 50 proc. w porównaniu z rokiem ubiegłym. **Życie Lubelskie Nr. 112** zwraca uwagę społeczeństwa na konieczność wypowiedzenia zdecydowanej walki niszczytelom drzew i zielenców. Okazało się bowiem że część pracy przy budowaniu skweru na Placu Rybnym, jaką rozpoczęto na jesieni ub. r. w ramach akcji inwestycyjnej prowadzonej z funduszy Rady Państwa poszła na marne. Poza tym rocznie z drzewostanu liczącego obecnie 5.000 sztuk ubywa około 10 proc. drzewek.

W prasie woj. łódzkiego szerokim echem odbiła się wizyta członków Rady Państwa na plenarnym posiedzeniu MRN. Posiedzenie to omawiamy szerzej w naszym numerze. Obszerne artykuły na ten temat zamieściły: **Dziennik Łódzki nr 114, Głos Robotniczy nr 113 i 114, Express Ilustrowany 113 i 114 oraz Życie Warszawy nr 115.** Na plenarnym posiedzeniu Łódzkiej Woj.R.N. byli również obecni: wicemarszałek Szwalbe, zastępca szefa Kancelarii Rady Państwa — vicemin. Sznek i dyrektor Biura Organizacyjnego Kancelarii Rady Państwa — A. Wendel.

Gazeta Ludowa nr 99 i Dziennik Łódzki nr 115 — podają przebieg tego posiedzenia, przytaczając słowa wicemarszałka Szwalbego, który powiedział po wysłuchaniu sprawozdania rocznego z działalności Woj.R.N.: — „Łódzka Woj.R.N. jest bliska terenu, którym kieruje“. —

Jak wynikało ze sprawozdania, pomyślne wyniki osiągnięto na odcinku pracy kulturalno-oświatowej, akcji „H“ i akcji „O“. Poza tym na pochwałę zasłużyło powołanie do życia instytucji Opiekunów GRN. Eksperyment ten daje pomyślne rezultaty. Wprawdzie powiatowe i gminne rady narodowe nie są jeszcze dostatecznie aktywne, również Komisja Kontroli Społecznej wykazuje poważne niedociągnięcia — ale w rezultacie działalność Rady oceniona została dodatnio.

Prasa woj. poznańskiego — podaje przegląd najważniejszych prac inwestycyjnych w ub. dwunastu miesiącach. Sprawozdanie z tego działu złożył na ostatnim posiedzeniu MRN prezydent m. Poznania. W okresie tym na inwestycje związane z odbudową i rozbudową Poznania wydano ponad 1.141 mil. zł., specjalną troską otaczając pracownicze budownictwo mieszkaniowe; wyremontowano 524 mieszkania robotnicze oraz wybudowano nowe domy o 122 izbach. (**Głos Wielkopolski nr 112.**) W ramach planu K.U.K., aby książka dotarła do każdej chłopskiej i robotniczej izby — Biblioteka Miejska w Poznaniu otwiera 22 filie, wypożyczając książki za bardzo niską opłatą.

Prasa stołeczna — zawiera sporo artykułów z okazji rozpoczętego 20 kwietnia Miesiąca Czystości, który w tym roku organizują i prowadzą Rady Dzielnicowe. Miejski Wydz. Zdrowia Publicznego posiada kartoteki wszystkich domów, gdzie przeprowadzono kontrolę pod względem sanitarnym. Główny nacisk położono na aktywną pomoc społeczeństwa. Na terenie każdej dzielnicy powołano komitet dzielnicowy, pozostający w ścisłym kontakcie z Komitetami Blokowymi, do których należy wskazywać domy do oczyszczenia. (**Życie Warszawy nr 108.**) Nr 116 tego pisma podkreśla godny naśladowania przykład DRN-Warszawa-Południe, która na swoje obrady zaprasza przedstawicieli Komitetów Blokowych. Ostatnie posiedzenie dowiodło, ile słusznych uwag i meldunków z terenu może dać taki bezpośredni kontakt. Obszerne reportaże z posiedzenia gminnej komisji oświatowej zamieszcza Nr 125 **Życia Warszawy**. Na porządku obrad stała kwestia likwidacji szkół o jednym nauczycielu; żywo i interesująco podano przebieg dyskusji, która kończy się uchwałą założenia bursy. Równie ciekawy artykuł drukuje **Trybuna Ludu Nr 125**, opisując jedno popołudnie w gminnej bibliotece w Zakrzowie k. Radomia.

W siedzibie Związku Pracowników Samorządowych zorganizowano wystawę prasy i publikacji samorządowych. Ciekawym dział stanowi bibliografia samorządowa od roku 1860—1938. W innym dziale wiele książek poświęconych jest omówieniu ustroju i działalności rad narodowych. Z prasy samorządowej interesujący jest numer dwutygodnika „Rada Narodowa“ z dn. 31.XII.1944 r. która stanowi dalszy ciąg konspiracyjnego wydania czasopisma. (**Życie Warszawy nr 125.**)

✱

Nr 12 (z grudnia 1948 r.) „**Gazety Administracji**“ przynosi następujące prace; Władysław Czapiński w artykule „Pojawienie wyłączenia“ wyjaśnia szereg wątpliwości interpretacyjnych dotyczących dekretu z 7 kwietnia 1948 r. o wyłączeniu majątków zajętych na cele użyteczności publicznej w okresie wojny 1939 — 1945 r. Ludwik Bar — „Administracja gospodarki komunalnej RFSRR“, w którym to artykule autor podaje zasady organizacji Ministerstwa Gospodarki Komunalnej i miejscowych oddziałów gospodarki komunalnej podkreślając, że cała gospodarka komunalna w Rosyjskiej Federacyjnej Socjalistycznej Republice Radzieckiej, jako jeden z działów zarządu państwowego, podlega Radzie Ministrów RFSRR. — St. Dusznik w pracy p.t. „O sukcesji praw majątkowych zniesionej gromady“, omawia zagadnienie losu majątkowych praw zniesionej gromady oraz poddaje analizie odnośne przepisy prawne. Numer kończy przegląd ustawodawstwa, przegląd czasopism i wydawnictw, opinie i porady prawne, kronika oraz przegląd treści rocznika XXV **Gazety Administracji**.

W Nr 5 (maj 1949 r.) „**Samorządowca**“ prócz wstępnego artykułu, który dotyczy Święta 1-szo Majowego, znajdujemy następujące prace:

„Samorządowcy w walce z marnotrawstwem“ — gdzie między innymi podane są konkretne dane ilustrujące dokonane oszczędności przez pracowników zarządów gmin i zakładów użyteczności publicznej. „Kongres Związków Zawodowych“ — praca podkreślająca zadania stojące przed Kongresem Zw. Zaw., który ma odbyć się w Warszawie w dniach 22 — 26 maja 1949 r. Dalsze prace poświęcone są wyjaśnieniu obowiązujących przepisów uposażeniowych oraz krótkiemu sprawozdaniu z plenarnego posiedzenia Zarządu Głównego Zw. Samorząd. Numer kończy „Sport i W.F.“, „Nagrody Samorządowca dla uczczenia 1-go Maja“, „W cieniu pokrzywy“ i „Przegląd Prasy“.

Przegląd ustawodawstwa

Przegląd niniejszy omawia Nr Nr 24 i 25 Dziennika Ustaw. Dziennik Ustaw Nr 24 z dnia 9 czerwca 1948 (poz. 158) zawiera:

konwencję generalną między Polską a Francją o zabezpieczeniu społecznym,

rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 marca 1949 r. w sprawie zwolnienia od wypłat na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej lokali użytkowych zajętych na potrzeby biurowe przez partie polityczne (poz. 160).

Ponadto w tymże Dzienniku Ustaw znajduje się szereg rozporządzeń wykonawczych właściwych ministrów w zakresie spraw administracji publicznej, przemysłu, handlu, organizacji wymiaru sprawiedliwości. Spomiędzy nich ogólniejsze znaczenie mają rozporządzenia: Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 1949 r. w sprawie zasad udzielania pomocy lekarskiej na podstawie dekretu z dnia 14 kwietnia 1948 r.; o zasiłkach i pomocy dla żołnierzy Wojska Polskiego, żołnierzy i funkcjonariuszów służby bezpieczeństwa publicznego, członków O. R. M. O. — oraz ich rodzin (poz. 163).

Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 2 kwietnia 1949 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej w sprawie rejonizacji hodowli koni poszczególnych ras i typów (poz. 168).

Dziennik Ustaw Nr 25 zawiera ustawy:

z dnia 7 kwietnia 1949 r. o ulgach w odbywaniu służby wojskowej przez studentów szkół wyższych. Ustawa ta upoważnia Ministra Obrony Narodowej do zarządzenia w porozumieniu z Ministrem Oświaty lub z innymi właściwymi ministrami szkolenia studentów szkół wyższych w czasie studiów na oficerów rezerwy. Studenci, którzy ukończą wojskowe szkolenie i złożą egzamin końcowy z wynikiem pomysłnym, będą zwolnieni od zasadniczej służby wojskowej i zostaną zaliczeni do rezerwy (poz. 173).

z dnia 7 kwietnia 1949 r. o pokrywaniu opłat w szpitalach będących zakładami społecznymi służby zdrowia. Należy nadmienić, że ustawa ta wprowadza ulgi w opłatach dla rolników mało- i średnio-rolnych, zwalnia zaś od opłat szpitalnych osoby prowadzące gospodarstwo rolne, a nie posiadające majątku podlegającego podatkowi od nieruchomości ani dochodów lub dodatkowych zajęć podlegających takim podatkom, jeżeli przychód szacunkowy ich gospodarstwa nie przekracza 10 q rocznie. Członkowie spółdzielni rolniczo-produkcyjnych, nie podlegający ubezpieczeniu społecznemu, ponoszą opłaty ulgowe za leczenie w szpitalach w wysokości 20 proc., opłaty szpitalnej (poz. 174);

z dnia 7 kwietnia 1949 r. o przekazaniu Ministrowi Oświaty zakresu działania Ministra Pracy i Opieki Społecznej w przedmiocie opieki społecznej nad dziećmi i młodzieżą (poz. 175);

z dnia 7 kwietnia 1949 r. o podwyższeniu i zmianie przeznaczenia grzywnien nakładanych przez sądy dyscyplinarne izb lekarskich, lekarsko-dentystycznych i aptekarskich (poz. 176);

z dnia 7 kwietnia 1949 r. o likwidacji analfabetyzmu. Ustawa ta powołuje Pełnomocnika Rządu dla kierowania całokształtem prac w zakresie zwalczania analfabetyzmu. Wprowadza się społeczny obowiązek bezpłatnej nauki dla analfabetów i półanalfabetów. Zostają utworzone społeczne organa walki z analfabetyzmem: Główna Komisja Społeczna działająca przy Pełnomocniku Rządu; wojewódzkie komisje społeczne przy wojewódzkich pełnomocnikach i powiatowe komisje społeczne przy pełnomocnikach powiatowych. Do Głównej Komisji Społecznej dla walki z analfabetyzmem wchodzi m. in. przedstawiciel Rady Państwa, a do wojewódzkich, powiatowych i gminnych komisji społecznych

delegują po jednym przedstawicielu prezydium właściwych rad narodowych.

Tryb powoływania i skład społecznych organów określi Pełnomocnik Rządu. Każda osoba posiadająca dostateczne kwalifikacje będzie mogła być powołana do pełnienia społecznej służby walki z analfabetyzmem (poz. 177);

z dnia 7 kwietnia 1949 r. o planowym rozmieszczeniu lekarzy weterynaryjnych (poz. 178);

z dnia 7 kwietnia 1949 r. o zmianie dekretu z dnia 22 października 1947 r. o przepadku majątku (poz. 179);

z dnia 7 kwietnia 1949 r. o ochronie przyrody (poz. 180);

z dnia 7 kwietnia 1949 r. o zniesieniu Funduszu Obrony Narodowej (poz. 181);

z dnia 7 kwietnia 1949 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkim (poz. 182);

z dnia 7 kwietnia 1949 r. o zmianie ustawy o utworzeniu Rady Ochrony Pomników Męczeństwa (poz. 183);

Ponadto w tymże Dzienniku Ustaw znajdują się następujące dekry:

z dnia 26 kwietnia 1949 r. o zniesieniu Głównej Inspekcji Komunikacji (poz. 184);

z dnia 26 kwietnia 1949 o ochronie godła i nazwy Światowej Organizacji Zdrowia (poz. 185);

z dnia 26 kwietnia 1949 r. o zniesieniu Instytutu Gospodarstwa Narodowego (poz. 186).

Monitor Polski Nr. A-18 zawiera:

uchwałę Rady Ministrów z dnia 8 marca 1949 r. zwiększenia połowów, rybołówstwa morskiego i pomocy dla rybaków morskich;

zarządzenie Ministra Skarbu z dnia 17 marca 1949 r. o ustaleniu wykazu przedsiębiorstw państwowych wolnych od podatku dochodowego, zarządzenie Ministra Skarbu z dn. 17 marca 1949 r. o ustaleniu wykazu przedsiębiorstw państwowych, których świadczenia wolne są od podatku obrotowego.

Monitor Polski Nr. A-19 z dnia 31 marca 1949 r. zawiera: obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 marca 1949 r. w sprawie wykazu osób prawnych prawa publicznego, których lokale użytkowe zwolnione są od wpłat na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej; zarządzenie Ministra Skarbu z dnia 26 marca 1949 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej w sprawie zwolnienia niektórych kategorii wynagrodzeń od podatku od wynagrodzeń.

Monitor Polski Nr. A-20 z dnia 25 kwietnia zawiera: uchwałę Rady Ministrów z 26 marca 1949 r. o zasadach i trybie zaspakajania potrzeb mieszkaniowych pracowników urzędów i instytucji państwowych;

zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 12 marca 1949 r. w sprawie dostaw robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych. Do tego zarządzenia zostały załączone przepisy określające skład i zakres działania komisji przetargowych oraz szczegółowy tryb postępowania przy przeprowadzaniu przetargów, przepisy w sprawie określenia wysokości i trybu ustanawiania wadów i zabezpieczeń wykonania umów, przepisy określające szczegółowy sposób postępowania przy udzielaniu zamówień w trybie bezprzetargowym, w końcu przepisy ustalające warunki odbioru dostaw i robót.

SPROSTOWANIE

W drukowanym sprawozdaniu z konferencji Prezydentów Wojewódzkich Rad Narodowych i Wojewodów odbytej w dniach 28 i 29 stycznia 1949 r. na stronie 117 pojawił się błąd drukarski:

w 3 wierszu od góry zamiast „w pow. średzkim“ winno być „w pow. śremskim“.

Adres Redakcji: Warszawa, Aleje Ujazdowskie Nr. 3 Kancelaria Rady Państwa, tel. 89000-005, wewn. 263.

Redaguje Komitet — Redaktor przyjmuje interesantów codziennie od 13—15.

Prenumerata 1 egz. kwartalnie 220 zł.

Konto PKO I-6800

Redakcja rękopisów nie zwraca

Prenumeratę przyjmuje Spółdzielnia Wydawnicza „C z y t e l n i k“, Warszawa, Wiejska 12a

Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik“ Drukarnia Nr. 2, Spółdz. Wyd. „Czytelnik“ Marszałkowska 3/A B-75772